

เอกสารอ้างอิง

ภาษาไทย

- กัตัญญ ชูชีน. 2525. ภาษาเขมรในภาษาไทย. กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช.
- กาญจนา นาคสกุล. 2501. คำสันนิษฐานในภาษาไทยที่มีมูลรากเป็นคำเขมร. วิทยานิพนธ์
ปริญญาโทบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- _____ 2516. แบบเสริมสร้อยในภาษาไทยและเขมร. ในชลธิรา กลัดอยู่ สุวรรณ
เกรียงไกรเพ็ชร (บรรณาธิการ), กรองภาษาและวรรณกรรม, หน้า 81-126.
พระนคร: ศรีเมืองการพิมพ์.
- _____ 2524. ระบบเสียงภาษาไทย. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- _____ 2526. พจนานุกรมไทย-เขมร : ฉบับทูตราชดาภิเษกสมโภช เล่ม 1-2.
คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (อัดสำเนา)
- การใช้ "กระ" และ "กะ" พร้อมทั้งความหมายจากพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.
2525. 2532. กรุงเทพมหานคร: เพื่อนพิมพ์. (เอกสารเผยแพร่เนื่องในวัน
สถาปนาราชบัณฑิตยสถานครบรอบ 55 ปี 31 มีนาคม 2533).
- กำชัย ทองหล่อ. 2525. หลักภาษาไทย. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์บำรุงสาสน์.
- กำธร สติรกุล. 2530. ลายสือไทย 700 ปี (ฉบับปรับปรุง). กรุงเทพมหานคร: องค์
การค้าของคุรุสภา.
- คณะกรรมการพิจารณาและจัดพิมพ์เอกสารทางประวัติศาสตร์สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี
2530. ประวัติโกษาปานและบันทึกการเดินทางไปฝรั่งเศส. กรุงเทพมหานคร:
วิคตอรีเพาเวอร์พอยท์.
- คัสแวล, เจ.และ เจ. เอช. แซนด์เลอร์. 2389 (1846). พจนานุกรมภาษาสยาม
(A Dictionary of the Siamese language) (ต้นฉบับลายมือเขียน)

- คำสอน คริสตัง ภาคตัน. (Kham son Christang phac ton). 1796 (2339). โบสถ
 ชังตาครูช. (เฉลิมนิจการพิมพ์ ถ่ายพิมพ์ขึ้นใหม่ พ.ศ.2527).
- จ.จ.ส. 2499. พจนานุกรมภาษาภาคเหนือ. พระนคร: อักษรสัมพันธ์.
- จารึกในประเทศไทย เล่ม 2 อักษรปัลลวะ อักษรมอญ พุทธศตวรรษที่ 12-21. 2529.
 กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ภาพพิมพ์. (หอสมุดแห่งชาติ กรมศิลปากรพิมพ์เผยแพร่ พุทธศักราช 2529).
- จารึกในประเทศไทย เล่ม 5 อักษรขอม อักษรธรรมและอักษรไทย พุทธศตวรรษที่ 19-24.
 2529. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ภาพพิมพ์. (หอสมุดแห่งชาติ กรมศิลปากร
 พิมพ์เผยแพร่ พุทธศักราช 2529).
- จิตร ภูมิศักดิ์. 2522. ภาษาและนิรุกติศาสตร์. กรุงเทพมหานคร: ดวงกมล.
- ฉ่ำ ทองคำวรรณ. 2527. หลักภาษาเขมร. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ประยูรวงศ์.
 (ราชบัณฑิตยสถานจัดพิมพ์)
- เฉลิม ยงบุญเกิด (ผู้แปล). ม.ป.ป. ลึปกรมไทยจีนสมัยราชวงศ์หมิง. (อัดสำเนา)
- ขณะนั้น จันทรพันธ์และชาติชาย พรหมจักรินทร์. 2521. พจนานุกรมเขมร (สุรินทร์)-ไทย-
 อังกฤษ. ม.ท.: โครงการวิจัยภาษาไทยและภาษาพื้นเมืองถิ่นต่างๆ สถาบันภาษา
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (อัดสำเนา)
- ตำรา,กรม. 2470. ปทานุกรม กรมตำรา กระทรวงธรรมการ พ.ศ.2470 . พระนคร:
 กระทรวงธรรมการ.
- ทองสีบ สุภะมาร์ค. 2522. ภาษาเขมรในภาษาไทยและภาษาไทย-บาลีสันสกฤตในภาษา
 เขมร. ในอนุสรณ์งานพระราชทานเพลิงศพ พระราชวุฒาจารย์ (กุสุโม โกสุม).
 กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิราวุฒวิทยาลัย
- ทักษิณคดีศึกษา, สถาบัน. 2530. พจนานุกรมภาษาถิ่นใต้ พุทธศักราช 2525.
 สถาบันทักษิณคดีศึกษามหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. กรุงเทพมหานคร:
 อัมรินทร์ พรินตติ้งกรุ๊ป.

- ไทยพวน, มุลินธิ. ม.ป.ป. พจนานุกรมภาษาไทยพวน. (อัดสำเนา)
 ธิดา สารยา. 2532. (ศรี)ทวารวดีประวัติศาสตร์ยุคต้นของสยามประเทศ.
 กรุงเทพมหานคร: เมืองโบราณ.
- ธีระพันธ์ ล.ทองคำ. 2535. การทำพจนานุกรมไทย-ไทยอดีต-ปัจจุบัน (พ.ศ.2389-2533)
 โครงการเผยแพร่ผลงานวิจัย ฝ่ายวิจัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
 กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธีระพันธ์ ล.ทองคำ และเจอรี่ เกนีย์ (บรรณาธิการ). 2525. พจนานุกรมกุย (ส่วย)- ไทย-
 อังกฤษ. ม.ท.: โครงการวิจัยภาษาไทยและภาษาพื้นเมืองถิ่นต่างๆ
 สถาบันภาษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (อัดสำเนา)
- นาคะประทีป. 2515. ปาลี-สยามอภิธาน. หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมการฝึกหัดครู
 (เอกสารกรมการฝึกหัดครู สำหรับปีหนังสือระหว่างชาติ พ.ศ.2515)
- บรรจบ พันธุเมธา. 2505. ภาษาบาลีสันสกฤต. ใน จำ ทองคำวรรณ และคนอื่นๆ,
หลักภาษาไทย. โครงการพัฒนาการศึกษา กรมการฝึกหัดครู.
 _____ 2517. พจนานุกรมเขมร-ไทย : ฉบับทุนพระยาอนุমানราชชน เล่ม 1-4.
 กรุงเทพมหานคร: จงเจริญการพิมพ์
- _____ 2518. บาลีสันสกฤตในภาษาไทย. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัย
รามคำแหง.
- _____ 2526. อันเนื่องด้วยชื่อ. คณะอนุกรรมการเผยแพร่เอกลักษณ์ของชาติใน
คณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ สำนักงานเลขาธิการนายกรัฐมนตรี.
- _____ 2530. ลักษณะภาษาไทยและการใช้ภาษาไทย. กรุงเทพมหานคร: รุ่งเรืองสาส์น
การพิมพ์. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ประดิษฐมนูธรรม, หลวง (รวบรวม). 2474. ประชุมกฎหมายไทย กฎหมายตรา 3 ดวง.
 พระนคร: โรงพิมพ์นิติสาส์น.

ปรีดเล,ดี.บี. 2514. อักษรภิกษานศรับท์. (Dictionary of the Siamese language).

พระนคร: องค์การค้าของคุรุสภา. (จัดพิมพ์เลียนแบบของจริงทุกประการโดย
องค์การค้าคุรุสภา)

ปราณี กายอรุณสุทธิ. 2526. คำยืมภาษาจีนในภาษาไทยปัจจุบัน. วิทยานิพนธ์ปริญญา
มหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ปราณี กุลละวณิชย์. 2532. พจนานุกรมไทย-จ้วง. ศูนย์ภาษาและวรรณคดีไทย คณะอักษร
ศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (อัดสำเนา)

ปราณี กุลละวณิชย์, วิทยา จิโรจน์กุลและกัลยา ดิงศภัทย์, ม.ร.ว. 2527. ศัพท์ไท 6 ภาษา.
ศูนย์ภาษาและวรรณคดีไทย คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
(อัดสำเนา)

ประภาพรรณ เสนิตันติกุล. 2528. การศึกษาเรื่องศัพท์ภาษาไทยถิ่นใต้ จังหวัดสุราษฎร์ธานี
นครศรีธรรมราชและสงขลา. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ปรีชา ช่างขวัญยืน. 2515. การใช้ภาษาร้อยแก้วในภาษาไทยสมัยอยุธยา. วิทยานิพนธ์
ปริญญามหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

แปลก สนธิรักษ์. 2506. พจนานุกรมบาลี-ไทย. พระนคร: ไทยวัฒนาพานิช.

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2525. 2525. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์อักษร
เจริญทัศน์.

พจนานุกรมบาลี-ไทย-อังกฤษ ฉบับภูมิพโลภิกขุ เล่ม 3 (8 เล่ม). 2532. กรุงเทพมหานคร
: โรงพิมพ์มูลนิธิภูมิพโลภิกขุ. (ที่ระลึกงานพระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระ
ชนมพรรษา 5 รอบ ในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช)

พจนานุกรมภาษาไทยเปรียบเทียบ กรุงเทพ เชียงใหม่ ไทยลื้อ ไทยดำ. 2525.
คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. (อัดสำเนา)

- พจนานุกรมอีสาน-กลาง ฉบับ มข.-สวอ. 2532. โครงการร่วมมือมหาวิทยาลัยขอนแก่น
และมหาวิทยาลัยอีสาน. ขอนแก่น: โรงพิมพ์ศิริภรณ์ออฟเซ็ท.
- พุทธยอดฟ้าจุฬาโลก, พระบาทสมเด็จพระ. 2494. รามเกียรติ์พระราชนิพนธ์ในรัชกาลที่ 1
(4 เล่ม). พระนคร: โรงพิมพ์คุรุสภา.
- ไพฑูริย์ มาศมินทร์ไชยนรา. ม.ป.ป. คำสันสกฤตในภาษามลายู. ภาควิชาภาษาไทยและ
ภาษาตะวันออก คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขล
านครินทร์.
- ม.ศรีบุษรา. 2528. ภาษาเขมรในปักมใต้. ศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดจันทบุรี วิทยาลัยรำไพ
พรรณี. (อัดสำเนา)
- มณี พยอมยงค์. ม.ป.ป. พจนานุกรมลานนาไทยลำปาง. ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน
ภาคเหนือ. (อัดสำเนา)
- มาลัย จันต์ญัย และประสิทธิ์บุรีรักษ์, หลวง. 2466. พจนานุกรม หรือตำราแปลและ
ประมวลศัพท์. พระนคร: โรงพิมพ์เจริญผล.
- ไร ชาฮิบ โกลิป จันทร โบรว. 2534. พจนานุกรมไทยอาหม-ไทย. แปลโดย
ประเสริฐ ณคร. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ละออ แป้นเจริญ. ม.ป.ป. หลักภาษามอญ. คณะโบราณคดี มหาวิทยาลัยศิลปากร
นครปฐม: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- วรวาทย์พิสิฐ, พระ. 2534. หลักภาษาไทย. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
(ศูนย์ภาษาและวรรณคดีไทย คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
พิมพ์เนื่องในวโรกาสที่สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา สยามบรมราชกุมารี ทรง
มีพระชนมายุครบ 3 รอบ)
- วันทนีย์ ม่วงบุญ. 2532. คำยืมในจารึกสุโขทัย. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต
มหาวิทยาลัยศิลปากร.

- วัลยา ช่างขวัญยืน. 2526. การแปลงคำในภาษาไทย. วิทยานิพนธ์ปริญญาตรีบัณฑิต
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วัลยา วิมุกตะลพ. 2513. การเปลี่ยนแปลงความหมายของคำ สำนวนและลำดับของ
คำในภาษาไทยสมัยรัตนโกสินทร์. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิจิตร ภาณุพงศ์. 2528. ระบบหน่วยคำ : การศึกษาโครงสร้างภายในคำ.
คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (อัดสำเนา)
- วิชากร, กรม, กระทรวงศึกษาธิการ. 2507. สสกดต-ไท-อังกฤษ อภิธาน. พระนคร
: โรงพิมพ์คุรุสภา.
- วิเชียร ตันตระเสนีย์. 2530. พจนานุกรมไทย-มาเลย์-อังกฤษ. กรุงเทพมหานครโรง
พิมพ์สมมิตรออฟเซท.
- วิไลวรรณ ขนิษฐนันท์. 2519. ภาษาแสก. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรม
ศาสตร์.
- _____ 2520. ภาษาผู้ไทย. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- วีรวงศ์, สมเด็จพระมหา. 2515. พจนานุกรมภาคอีสาน-ภาคกลาง. พระนคร: โรงพิมพ์
ไทยวัฒนาพานิช.
- ศิลปากร, กรม. 2527. จารึกสมัยสุโขทัย. กรุงเทพมหานครกรมศิลปากร. (กรมศิลปากร
จัดพิมพ์เนื่องในโอกาสฉลอง 700 ปี ลายสือไทย พุทธศักราช 2526).
- _____ 2529. วรรณกรรมสมัยอยุธยา เล่ม 1 (3 เล่ม). กรุงเทพมหานคร: กรมศิลปากร.
(กรมศิลปากรจัดพิมพ์เผยแพร่ พุทธศักราช 2529)
- ศิลปกรรมพิเศษ, ขุน (แปลก ศิลปกรรมพิเศษ). 2529. พจนานุกรมคำพ้อง ไทย-มลายู.
กรุงเทพมหานคร: ราชบัณฑิตยสถาน.

- ศิลปกิจพิสัยน์, ขุน. 2509. นิรุกติศาสตร์-ภาษามลายู. ในคำบรรยายภาษาไทยชั้นสูง ของชุมนุมภาษาไทย ของครูสภา, หน้า 536-592. พระนคร: สำนักพิมพ์ครูสภา.
- ศึกษาธิการ, กรม. 2445. พจนานุกรม เป็นคำแปลศัพท์ภาษาไทยสำหรับเขียนคำใช้ให้ถูกต้องตัวสกต ร.ศ.120. พระนคร: พิศาลบรรณินดี.
- สงขลานครินทร์, มหาวิทยาลัย. 2527. พจนานุกรมภาษามลายูถิ่น ปัตตานี-ไทย. ปัตตานี : คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ (เอกสารวิชาการ โครงการปัตตานีศึกษาอันดับที่ 1).
- สมปอง พิรกิจ. 2509. นิรุกติศาสตร์-ทั่วไป. ในคำบรรยายชั้นสูงของชุมนุมภาษาไทย ของครูสภา, หน้า 446-485. พระนคร: สำนักพิมพ์ครูสภา.
- สุทธิวงศ์ พงศ์ไพบูลย์. 2516 หลักภาษาไทย. กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช.
- สุนันท์ อัญชลีบุญ. 2520. การสร้างคำในมหาชาติคำหลวง. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุรียา รัตนกุล. 1988. นานาภาษาในเอเชียอาคเนย์ ภาคที่ 1 ภาษาตระกูลออสโตรเอเชียติกและตระกูลจีน-ทิเบต. สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท มหาวิทยาลัยมหิดล. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์เรือนแก้ว.
- สุรียา รัตนกุล และลักขณา ดารัตนพงษ์. 2530. พจนานุกรมไทย-ละว้า. สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท มหาวิทยาลัยมหิดล.
- สุเอ็ด คชเสนี. 2509. นิรุกติศาสตร์-ภาษามอญ. ในคำบรรยายภาษาไทยชั้นสูงของชุมนุมภาษาไทย ของครูสภา, หน้า 617-639. พระนคร: สำนักพิมพ์ครูสภา.
- เสาวรัตน์ ดาราวงษ์. 2520. คำผานและที่มาของหน่วยผานในภาษาไทย, เอกสารนิเทศก์การศึกษา ฉบับที่ 195. หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมการฝึกหัดครู.

- อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์. 2533. คำจำกัดความศัพท์ในภาษาศาสตร์สังคม. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อนุমানราชธน, พระยา. 2516. นิรุกติศาสตร์ ภาค 1-2. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์กรมศาสนา.
- _____ 2531. ความรู้เกี่ยวกับภาษาไทย ในงานนิพนธ์ชุดสมบูรณ์ของศาสตราจารย์ พระยาอนุমানราชธน หมวดภาษา เล่มที่ 2. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภา. (กรมศิลปากร องค์การค้ำของคุรุสภา และมูลนิธิเสฐียรโกเศศ-นาคะประทีป พิมพ์เผยแพร่ในวาระครบ 100 ปี ศาสตราจารย์ พระยาอนุমানราชธน).
- อภิรดี อุดมมณีสุวัฒน์. 2526. ความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบของเสียงสระและความหมาย ของคำซ้ำสองพยางค์ในภาษาไทย. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อมร ทวีศักดิ์. 2533. พจนานุกรมภาษามลายูถิ่นสตูล, นครศรีธรรมราช-ไทย ไทย-มลายู ถิ่นสตูล, นครศรีธรรมราช. สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท มหาวิทยาลัยมหิดล.
- อิชิอิ โยเนโอะ, ชิบายามา มาโมรุและอรุณรัตน์ วิเชียรเขียว. 1990. ดรรชนีค้นคำใน กฎหมายตราสามดวง เล่ม 1(5เล่ม) กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์อมรินทร์.
- อิชิอิ โยเนโอะ, นิธิ เอียวศรีวงศ์, โอซามุ อากากิ, อรุณรัตน์ วิเชียรเขียว, และเอนโด โนริโกะ. 2532 (1989). ดรรชนีค้นคำในจารึกสุโขทัย. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์อมรินทร์.
- อิงอร สุพันธุ์วณิช. 2527. วิวัฒนาการอักษรและอักษรวิธีไทย. โครงการเผยแพร่ผลงานวิจัย ฝ่ายวิจัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย (งานวิจัยจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฉลอง 700 ปี สายสีไทย ลำดับที่ 7)
- อุปทิศศิลปสาร, พระยา. 2531. หลักภาษาไทย. กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช.

ภาษาอังกฤษ

- Antilla, Raimo. 1969. An introduction to historical and comparative linguistics. New York: The Macmillan Company.
- Baccam Don, Baccam Faluang, Baccam Hung, and Fippinger, Dorothy. 1989. Tai Dam-English English-Tai Dam vocabulary book. The Summer Institute of Linguistics. Decorah IA: The Anundsen.
- Banchob Bandhmedha. 1989. Tai Phake-Thai-English dictionary. (Mimeographed)
- Bee, Peter. 1975. Restricted phonology in certain Thai linker-syllables. in J.G. Harris and J.R. Chamberlain (eds.), Studies in Tai linguistics in honor of William J. Gedney, pp.17-32. Bangkok: C.I.E.L.
- Bloomfield, Leonard. 1964. Language. Delhi: Motilal Banarsidass.
- Brown, J. Marvin. 1985. From ancient Thai to modern dialects. Bangkok: White Lotus.
- Chamberlain, James R. An Introduction to Proto-Tai Zoology. Ph.D. Dissertation. (Mimeographed).
- Diffloth, Gérard. 1984. The Dvaravati old Mon language and Nyah Kur, Moniclanguagestudies, vol.1. Bangkok: Chulalongkorn University Printing House.
- _____ 1990' What happened to Austric? in Mon-Khmer Studies XVI-XVII. A Journal of Southeast Asian Languages. University of Hawaii Press.

- Edmondson, Jerold A. and Solnit, David. 1988. Comparative Kadai : Linguistic Studies beyond Tai. Dallas: The Summer Institute of Linguistics and The University of Texas at Arlington.
- Edmondson, Jerold A. and Yang Quan. 1988. Word-initial preconsnants and the history of Kam-Sui resonant initials and tones. in J.A. Edmondson and D.Solnit (eds.), Comparative Kadai:Linguistic Studies beyond Tai, pp.143-166. Dallas: The Summer Institute of Linguistics and the University of Texas at Arlington.
- Esquirol, Joseph et Williatte, Gust. 1908. Dictionnaire Dioi-Français. Hongkong: Imprimerie de la Societe' des Missions-Etrangeres.
- Gedney, William J. n.d. Comparative Tai word list. (Mimeographed)
- _____ 1947. Indic loanwords in spoken Thai. Ph.D.Dissertation Yale University.
- _____ 1989. On the Thai evidence for Austro-Thai. in R.J.Bickner, J. Hartmann, T.J.Hudak, and Patcharin Peyasantiwong (eds.) Selected papers on comparative Tai studies, pp.117-163. Michigan Papers on South and Southeast Asia Center for South and Southeast Asian Studies. The University of Michigan no.29
- Guignard, Theodore. 1912. Dictionnaire Laotien-Francais. Hongkong : Imprimerie de Nazareth.
- Haas, Mary R.1979. Thai-English student's dictionary. Stanford: Stanford University Press.

- Hartmann, John F. A model for the alignment of dialects in South–Western Tai. Journal of the Siam Society 68 Part 1 (January,1980): 72–86.
- Headley, Robert K.Jr. 1977 Cambodian–English dictionary (2 vol.). Bureau of Special Research in Modern Languages. Washington. D.C.: the Catholic University of America Press.
- Huffman, Franklin E. 1986. Khmer loanwords in Thai. in R.J.Bickner, T.J.Hudak and Patcharin Peyasantiwong (eds.), Papers from a conference on Thai studies in Honor of Willam J. Gedney, pp.199–209. Michigan papers on South and Southeast Asia. Center for South and Southeast Asian Studies. The University of Michigan no.25.
- Huffman and Proum. 1978. English–Khmer dictionary. New Haven: Yale University Press.
- Kerr, Allen D. 1972. Lao–English Dictionary (2 vol.) Washington D.C.: The Catholic University of America Press.
- Li,Fang Kuei. 1954. Consonant clusters in Tai. Language 30:368–79.
- _____ 1965. The Tai and the Kam–Sui languages. Lingua 14:148–79.
- _____ 1977. A Handbook of Comparative Tai. Hawaii: The University Press of Hawaii.
- McFarland. G.B. 1941. Thai–English dictionary (พจนานุกรมไทย–อังกฤษ) Stanford: Stanford University Press.
- Paitoon Masamintr–Chainara. n.d. Dictionary Malay–English. Bangkok: Odeon Store.

- Pallegoix, D.J.B. 1854. Dictionarium linguae Thai sive Siamensis interpretatione Latina, Gallica et Anglica. (ศัพท์พะพะจะนะพาสาไท). Paris.
- Pranee Kullavanijaya. 1992. A Study of some two-syllabled word in Thailand. Pan - Asiatic Linguistic Proceedings of The Third International Symposium on Language and Linguistics, pp.651-656. Chulalongkorn University. Bangkok: Chulalongkorn University Printing House.
- Reinhorn, Marc. 1970. Dictionaire Laotian-Français. Paris: Center National de la Recher Seientifique.
- Sakamoto. Yasuyuki. 1977. The sources of Khmer /ua/. in Jenner, Philip N. (ed.), Mon-Khmer Studies VI, pp.273-78. Honolulu: The University Press of Hawaii.
- Savina,F.M. 1924 Dictionnaire etymologique Française-Nung-Chinois. Hongkong: Imprimerie de la Societe des Missions Etrangeres.
- Strecker, David. 1988. Gedney's puzzle in Kam-Sui. in J.A.Edmondson and D.B.Solnit (eds.). Comparative Kadai: Linguistic Studies beyond Tai. pp. 107-128. Dallas: The Summer Institute of Linguistics and the University of Texas at Arlington.
- Theraphan L.Thongkum. 1984. Nyah-Kur (Chao Bon)-Thai-English Dictionary, Monic language studies, vol.2. Bangkok: Chulalongkorn University Printing House.

ภาคผนวก

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ก.

คำที่แสดงในภาคผนวกผู้วิจัยใช้รูปคำ<กระ-,กะ-> และคำแปลจากพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 เป็นตัวแทน ถ้าคำนั้นไม่ปรากฏในพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 จึงจะใช้คำที่ปรากฏในหนังสือเล่มอื่นๆ แทน

คำ <กระ-,กะ-> ที่เป็นคำยืม

คำยืมโดยตรงจากภาษาบาลี-สันสกฤต จำนวน 56 คำ

คำ <กระ-> จำนวน 32 คำ

กระกจ น.เลื่อย

สัน. <กรกจ> `เลื่อย'

กระกฏ ปุ; ชื่อราศีที่ 4 เป็นกลุ่มดาวรูปปู

สัน. <กรกฏ> บ.2 <กฏกฏ>

กระฎี/กติ/กตี (แผลงมาจากกฏี) น.กระท่อมที่อยู่ของนักบวช เช่นพระภิกษุ

บ.1 บาลีสันสกฤตว่า <กฏี> /kuṭī/

กระบิล (แผลงมาจาก กปิล) น.ระเบียบ หมู่

53 ว่ามาจากภาษาฮินดีว่า <กปิล> `ชนิด จำพวก ตระกูล'

กระบินทร์/กะบินทร์ น.ลิงใหญ่

แผลงมาจากคำ กปี+อินทฺร สัน.<กปี> /kapi/ 'ลิง' อินทฺร /indra/

พระอินทร์

กระปี่ (แผลงมาจาก กปี) น.ลิง

บ.1 บาลีสันสกฤต <กปี> /kapi/

กระมล (กลอน; แผลงมาจาก กมล) น.ดอกบัว หัวใจ

บ.1 บาลีสันสกฤต <กมล>/kamala/ แปลว่า 1.บัว ดอกบัว บัวหลวง

2. หน้าชนิดหนึ่งใช้ทำรองเท้า 3.เพศหญิง ว่า กมลลา แปลว่า 'หญิงที่สง่างาม'

ภาษาไทยนำความหมายว่า บัว ดอกบัว มาใช้แล้วต่อมามีความหมายกว้างออกโดยหมายถึง 'หัวใจ' ด้วย

กระลา (แผลงมาจาก กลา) กลา มี 2 ความหมายคือ 1.น.องค์ของการบูชา คำนี้มาจากสันสกฤต <กลา> กลามีองค์ 3 คือ มนตร์ สัมภาระและศรัทธา 2.น.เสี้ยวที่ 16 แห่งดวงเดือน, ดวงเดือน

บ.1 <กลา> /kalā/ 'เสี้ยวเล็กๆของส่วนที่เต็ม โดยทั่วไปถือว่าหนึ่งใน 16; ส่วนที่ 16 ของวงพระจันทร์, ส่วนที่เล็กน้อยเหลือประมาณ'

กระลาร/กะพาร ผ่องใส สว่าง รุ่งเรือง รัศมี สลับสี

บ.2 <กพาร> 'ด้าแดง'

กระวิก น.นกรเวก

บ.2 <กรวิก> 'นกรเวก'

กระวิน (แผลงมาจาก กปีล) ว.สีน้ำตาล

บ.1 <กปีล> /kapila/ 'สีน้ำตาลอ่อน' สัน.<กปี> สีน้ำตาลอ่อนแล้วต่อมาใช้แปลว่า 'ลิง'ด้วย

กระศิณ สมถกรรมฐานหมวดหนึ่ง

บ.2 <กสิณ> 'เป็นชื่อวัตถุสำหรับเพ่งในการเจริญกรรมฐาน เช่น ธาตุ 4 คือ ดิน น้ำ ไฟ ลม หรือวรรณ 4 คือ เขียว เหลือง แดง ขาว'

กระษิร/กระษีร (โบ; แผลงมาจาก ส.กุษิร) น.น้ำนม

บ.1 บาลีสันสกฤตว่า <กุษิร>

ภาษาไทยใช้ทั้ง กษิร กระษิร กระษีร ทั้ง 3 คำแปลว่า "น้ำนม"

กระสัลย์ ทุกข์

สัน. ศลฺยํ `ลฺกฺศร'

พจนานุกรม ร.ศ.120 ว่า กระสัลย์ แปลว่า `ทุกข์' ภาษาไทยอาจเติม

<กระ-> ลงไปหน้าคำ แต่ความหมายที่แปลว่า `ทุกข์' ผู้วิจัยไม่ทราบที่มา

กระสานต์/กษานต์ สงบ ราบคาบ

บ.1 <สนฺติ> `ความสงบ' สัน. <ศานติ>

ภาษาไทยเติม <กระ-> ลงหน้าคำ

กระสาย น.เครื่องแทรกยา เช่น น้ำเหล้า

สัน. <กุษาย> `ยาที่เคี้ยวเอาแต่ 1 ใน 4 ส่วน'

บ.2 <กสาย> `รสฝาด ยางไม้ กลิ่นหอม'

กระสุทธิ พิธีพราหมณ์อย่างหนึ่ง

53. ว่า กระสุทธิ น.การชำระมือ เป็นพิธีอย่างหนึ่งของพราหมณ์ ซึ่งเมื่อจะทำพิธีอะไรๆ ต้องทำพิธีกระสุทธินี้ก่อน มาจากภาษาสันสกฤตว่า <กรสุทธิ>

กระสินธุ น.แม่น้ำ

53. ว่าเกิดจากการนำ <กระ-> เติมหน้าคำบาลีสันสกฤต <สินธุ>

กระหัฐ/กระหัด คฤหัฐ (ผู้ครองเรือน ผู้ไม่ใช้นักบวช มรวาส)

53. ว่ามาจากสันสกฤต <คฤหัฐ> บาลี <คหฺฐ>

คำ <กะ-> จำนวน 39 คำ

กะเซนทร์ ช้าง

เกิดจากคำสันสกฤต คช+อินฺทฺร แปลว่า พญาช้าง

กะทัน/กะทันน์/กะทัน์ น.อาหารขั้ว อาหารไม่ดี อาหารเสีย

บ.2 <กทฺน> `ข้าวบูด' สัน. <กทฺน>

กะนิฐ น้องผู้ชาย

บ.2 <กนิฐ> `น้องเล็ก'

กะนีย์ น้องผู้หญิง

บ.2 <กนีย์> `น้องเล็ก'

กะบาฏ/กะปาฏ/กะวาฏ ประตุ หน้าต่าง

บ.2 <กวาฏ> `หน้าต่าง บานเกล็ด บานประตุ'

กะบิตถ์ ต้นมะขวิด

บ.2 <กบิตถ> `ต้นมะขวิด'

กบิล ลิง

บ.1 บาลีสันสกฤต <กปิ> /kapi/ `ลิง'

กโบร (แบบ) น.ศอก ข้อศอก

บ.1 <กปุปร> /kappara/ สัน.<กฺรปร>

กะโบณย์ ข้อศอก

บ.2 <กโปณ> `ข้อศอก' สัน. <กโณณ>

กโบล/กำโบล น.แก้ม

บ.1 <กโปล> /kapōla/ `แก้ม'

กะพร/กะวร ต่าง พร้อย เจือ ระคน ปน

บ.2 <กพร> `เป็นจุดๆ ต่าง พร้อย'

กะพล/กะवल คำเข้า

บ.2 <กพล> `คำเข้า'

กะมน โลก ชั่ว ตามก

43 ว่าเป็นคำภาษาสันสกฤต

กะมุก หมู่ ฟุ้ง ต้นหมาก

บ.2 <กมุก> `ต้นหมาก'

กะรัญช์/กะรันท์ ต้นกุ่มน้ำ

บ.2 <กรญช> `ต้นกุ่ม ต้นกะเข้า'

กะรินทร์ ผอบ หีบ ขวด

บ.2 <กรณฺห> `หีบ ขวด ผอบ'

กะระ,กะริ,กะรี,กะรุ,กะเร,กะโร กระทำ

บ.2 <กร> ทำ

กะราน ความทำ ผู้ทำ

พจนานุกรม ร.ศ.120 ว่าเป็นคำยืมมคธ

กะรี/กะริน สัตว์มีงวง (ช้าง)

บ.2 <กรี> สัน. <กริน>

กะรีษ คุธ อาจม

สัน. <กรีษ> `อุจจาระ ขี้' บ.2 <กรีส> `อาหารเก่า คูด อุจจาระ'

กะรีส 4 กะรีสเป็นอัมมะณะหนึ่ง

บ.2 <กรีส> `มาตราวัดความยาว 125 ศอก' สัน. <กรษ>

กะรุ (ครู) หนัก

บ.2 <ครู> `หนัก,ควรเคารพ'

กะรุน นำเอ็นดู

บ.2 <กรฺณา> `ความเอ็นดู ความสงสาร'

กะลก ช้างหนุ่ม ช้างสเทิน

บ.2 <กลก> `ช้างหนุ่ม'

กะลล เปือกตม

บ.2 <กลล> `เปือกตม รูปที่เพิ่งปรากฏเมื่อตั้งครรรค์'

กะล้งค์ ตำหนิ มลทิน สำคัญ หมายถึง ความดิฉิน เบ้า

บ.2 <กลงฺก> สัน.<กลงฺก> `เครื่องหมาย รอย'

กะลันท์ กะแต

บ.2 <กลนฺทก> `กระรอก,กระแต'

กะลีศ ถ้วย จอก ชัน กบวย

บ.2 <กลศ> `หม้อน้ำ' สัน. <กลศ>

กะลาป หมวด กลุ่ม มัด แพนหางนกยูง

บ.2 <กลาป> `แล้งธนู ห่อ ฟ้อน หาง เช่น หางนกยูง'

กะลิก ผลิดอก

บ.2 <กอลิกา> `ดอกไม้ไถ่ลับาน' สัน. <กอลิกา>

กะลิล รก หนา แน่นดุงพง

สัน. <กอลิล> `รก ทีบ'

กะวัจ เกราะ

บ.2 <กวาง> `เกราะ'

กะวิภูรุ้ ต้นมะขวิด

บ.2 <กวิภูรุ> `มะขวิด'

เกษียณ ก.สิ้นไป (ใช้เกี่ยวกับการกำหนดอายุ)

สัน. <เกษียณ> `บาง ผอม ไม่มีแรง;หมดเปลืองไป;รอยห่อไป;อันพินาศ
อันศุนย์หายไป; อันต้องเบียดเบียนแตกหัก ชาติวัน;อันพ่ายแพ้หรือต้องหักลงแล้ว;อนาถ
ยากจน'

ภาษาไทยนำมาใช้กับการกำหนดอายุที่ 60 ปีเป็นอายุที่หยุดการทำงาน
เกษียณ น.ข้อความที่เขียนแทรกไว้ เช่นในใบลาน (แผลงมาจาก
เขียนอย่างสันสกฤต)

คำนี้อาจเป็นคำไทย แต่ใช้วิธีแผลงคำเลียนแบบบาลีสันสกฤตที่แผลงสระ
อิ อี เป็น เอีย เขียนจึงเป็น เกษียณ เขมรมีคำว่า <กรเสียน> /กรอเขียน/ `ตัวเกษียณ'
ตัวหนังสือดกที่เขียนแทรกไว้' แล้วบอกว่าเป็นคำยืมจากภาษาไทย

กะสิง ดาบ

33 ว่าเป็นคำยืมจากบาลี

กะเศตร ว่าดวงชะตาคนได้เทวดาเป็นกะเศตรว่าดีมีคุณจะได้ยศศักดิ์

คำนี้พบในอักษรภิกษานศรับที่มิได้บอกที่มาของคำไว้

แต่ผู้วิจัย

สันนิษฐานว่าน่าจะเป็นภาษาบาลี

คำบาลี-สันสกฤตที่สันนิษฐานว่ายืมผ่านภาษาเขมร จำนวน 16 คำ

กระภูล น.ตระภูล

บ.1 <กุล> /kula/ `ตระภูล วงศ์ หมู่แห่งชนมีชาติร่วมกัน'

ภาษาไทยนำมาเติม กระ- ลงหน้าคำ ปัจจุบันใช้เป็นตระภูล

กระทุ้ม/กระตัม น.ชื่อไม้ต้นขนาดกลางและขนาดใหญ่ ใบออกเป็นคู่ตรงกัน
ข้ามกัน ดอกเป็นช่อกลม สีเหลืองอ่อนหอม เนื้อไม้เหลืองหรือขาว ใช้ทำเสา กระดานและ
เยื่อกระดาษชนิดเหลวได้, กระทุ้มบก ตะกั่วหรือตะโกสั้มก็เรียก

บ.1 <กทมฺพ> /kadamba/ สัน. <กทมฺพ> ข.1 <กฺทมฺพ> /khtum/

คำนี้คงเป็นคำยืมบาลีที่ไทยและเขมรใช้เหมือนกัน

กระนก/กะณะ (แผลงมาจาก กนก) น.ทองคำ

บ.1 บาลีสันสกฤตว่า <กนก> /kanaka/

กระบถ (โบ.เพี้ยนมาจาก กบฏ) น.การประทุษร้ายต่อทางอาณาจักร
ความทรยศ ขบถ

สัน. <กปฏ> ข.2 <กฺบต> /kbat/

ไทยคงยืมคำนี้โดยผ่านทางเขมรเนื่องจากเขียนคล้ายคำเขมรเป็น กบถ
ขบถ แล้วจึงแปลง <ก->,<ข-> เป็น <กระ->

กระบาล (แผลงมาจาก กบาล) น.หัว กะโหลกหัว กระเบื้อง ลานกลาง

บ.1 <กपाल> /kapāla/ แปลว่า 1.เต้าหรือกระ 2.หัวกะโหลก 3.กะทะ
4.กระเบื้องขอกานที่นักพรตจำพวกหนึ่งใช้ 5.เศษกระเบื้อง สัน.<กปฺล>

ข.1 <กฺบาล> `หัว' มล.1 kēpala `หัว,หัวหน้า,ต้นเรื่อง'

กระมุท (แผลงมาจาก กุมุท) น.บัว กุมุท ก็ว่า

บ.1 <กฺมุท> /kumuda/ แปลว่า 1.บัวขาว 2.ตัวเลขที่มีจำนวนสูง

ภาษาไทยนำเอาความหมายที่ 1 เท่านั้นมาใช้

กระลี (แผลงมาจาก กลี) น.สังร้าย โทษ ว.ร้าย

บ.1 บาลีสันสกฤต <กลี> /kali/ `ธูกสกาที่อัปโซค การทอดลูกสกาที่
อัปโซค โศคร้าย ข้อเสีย บาป และใช้ในคำว่า กลียุค คือยุคสุดท้ายในยุคทั้ง 4 ของโลก'

ภาษาไทยยืมมาแล้วเปลี่ยนเสียงสระ กลิ > กลี ในเขมรใช้ว่า <กลี>
เหมือนคำบาลี-สันสกฤต

กระวี (แผลงมาจาก กวี) น.นักประพันธ์ในการแต่งบทกลอน

บ.1 <กวี> /kavi/

ภาษาไทยเปลี่ยนเสียงเป็นเสียงยาว กวิ > กวี

กระษัย/กระศัย น.ชื่อโรคตามตำราแพทย์แผนโบราณว่า ทำให้ร่างกายทรุด
โทรม มีอาการผอมแห้งตัวเหลืองเท้าเย็น

สัน.<กุษย> `ความเสียหาย ความพินาศ ความชุกชุม ความสิ้น การ
โยกย้าย ความพินาศแห่งโลก โรคผอมแห้ง ปอดพิการ' และใช้ว่า กษยโรค แปลว่าโรคษัย

ข.1 <กุรศัย> /กรอไซ/ `โรคกระษัย'

กระษัตริย์ (โบ) น.กษัตริย์

สัน. <กษตุร> `ชายชาตินักรบ ร่างกาย ตัว' <กษตุริย> `นรหรือ
สตรีชาตินักรบ'

ในจารึกสุโขทัยใช้เป็น <กสตร>

กระษาปณ์ น.เงินตราที่ทำด้วยโลหะ

สัน. <การุษาปณ> บ.1 <กหาปณ> /kahapana/ `เหรียญทองแดงสี่
เหลี่ยม เหรียญกษาปณ์'

ภาษาไทยใช้ตามสันสกฤต

กระเชม (โบ) น.เกษม

บ.2 <เชม> `สงบ ปลอดภัย เกษม'

สัน. <เกษม> `เป็นสุข มีความสุข สบาย'

ภาษาไทย แผลง เชม เป็น เขมม เกษม รูปโบราณใช้<กระเชม>
ปัจจุบันใช้ว่า <เกษม>

กระเสียร ว.คับแคบ ลำบาก ผิดเคือง

บ.1 <กสิร> /kasira/

ไทยมาแผลงเป็น กระเสียร แล้วใช้เข้ากับ กระเบียด เป็น กระเบียด
กระเสียร

กถา/กะถา น. ถ้อยคำ เรื่อง คำอธิบาย คำกล่าว

บ.1 บาลีสันสกฤตว่า <กถา> /katha/ 'ถ้อยคำ เรื่องราว นิยาย'

ข.1 <กถา>

กฐิน/กะถิน น. ผ้าพิเศษที่พระพุทธเจ้าทรงอนุญาตเฉพาะกฐินกาล

บ.1 บาลีสันสกฤตว่า <กฐิน> /kathina/

ข.1 <กฐิน> /กะเทิน/

คำนี้สันนิษฐานว่าไทยคงยืมผ่านเขมร เนื่องจากในศิลาจารึกหลักที่ 1
ใช้ว่า กถิน เหมือนภาษาเขมร แต่ปัจจุบันใช้เป็นกฐินเหมือนคำในบาลี

เกษตร น. ที่ดิน ทุ่ง นา ไร่

สัน. <เกษตร> /ksetra/ 'ทุ่ง นา ตัว ร่างกาย ชายา บุญสถานหรือที่
ศักดิ์สิทธิ์ เรขาคณิต จิตร รูปเส้นขอบ รูปสังเขป แผนเส้นขอบ'

คำยืมภาษามลายู จำนวน 13 คำ

กะกัง พี่

มล.1 kakang

51. ว่าต้องใช้ <กะ->เท่านั้น 53. ว่ามาจากภาษาชวา

กะจิด ว. เล็กน้อย

มล.1 kecil 'เล็ก'

กระซัง 1. น. บังสาดที่ปิดและเปิดได้ 2. น. เครื่องสำหรับขังปลาชนิดหนึ่ง..

มล.1 keranjang 'กระจาดตาห่าง' 53. ว่า กระรันซัง = กระจาด มาจาก
ภาษาชวา

กระแซง น. เครื่องบังแดดฝน โดยนำใบเตยหรือใบจาก เป็นต้น มาเย็บเป็นแผง

มล.1 kajang 53. กระซัง 'แผงสำหรับคลุมรถหรือเรือเย็บด้วยใบไม้' มาจาก
ภาษาชวา

กระตัว น.ชื่อนกปากงุ้มเป็นขอจำพวกหนึ่ง มีหลายชนิดหลายสกุลและหลายวงศ์
ลักษณะคล้ายนกแก้วแต่ตัวโตกว่า...

มล.1 kakatua มล.2 burung kakatua (burung = นก)

กระทอก ก.กระแทกขึ้นกระแทกลง กำแน่นแล้วรูดขึ้นรูดลง กระตุก

53. ว่าภาษามลายู กะตอก = ตอก

กะบั้ง น.ที่ดินน้อยๆ แปลงหนึ่ง

มล.1 keping

กระปรอก/กระปอก น.นุ่น

53. ว่าภาษามลายู กะป็อก = ต้นนุ่น

กะปะ น.ชื่องูพิษชนิดหนึ่ง Agkistrodon rhodostoma ในวงศ์ Crotatidae ตัว
ยาวประมาณ 50-80 เซนติเมตร ลายสีน้ำตาลเข้ม

มล.1 ular kapak (ular = งู)

คำนี้ใช้เป็น <กะ-> เท่านั้น

กระพอก น.กล่องสานมีฝาครอบสำหรับใส่อาหาร

มล.1 kerobok

กระพัน ว.ทนทานต่อศัตรู มักใช้ควบกับ ชาตรี เป็น คงกระพันชาตรี

มล.1 kebal มล.2 kebal 53.กะบัล

กะรัง น.ปะการัง

มล.1 karang

คำนี้ใช้เป็น <กะ-> เท่านั้น

กระสัน ก.คะนึ่ง คิดผูกพันอยู่ มีใจจดจ่ออยู่ กระวนกระวายในกาม

มล.1 gasang ว่าเป็นคำที่ใช้ในอินโดนีเซีย

คำที่สันนิษฐานว่ายืมตรงจากภาษาเขมร จำนวน 102 คำ

กระทาน Made with art, well made (41)

ข.3 <ตุรกาล> /ตรอกกาล/

ปัจจุบันใช้ว่า "ตระการ" ว.งาม,ประหลาด,แปลกๆ,หลากมีต่างๆ
กระกอง/ตระกอง ก.กอด เกี่ยวพัน

ข.3 <ตุรง> /ตรอกอง/ ข.4 <ตุรง> /ตรอกอง/ 53.ว่ามาจากภาษา

เขมร

กระกี น.ต้นตะเคียน

ข.1 <คคีร> /กัวิกี้ร์/ ข.2 <คคีร> /kɔkii/

กระขบ/ตะขบ ชื่อต้นไม้ มี 2 ชนิด คือตะขบไทยและตะขบฝรั่ง

ข.1 <กรุขบ> /กรูขบ/ ข.2 <กรุขบ> /krakhop/

กระโงก (กลอน) น.นกยูง กุโงก ก็ว่า

ข.3 <โงก> 53 เทียบคำเขมรว่า <โงก>

กระจก น.แก้วที่ทำเป็นแผ่น

ข.1 <กญจก> /กัญจ็อก/ ข.2 <กญจก> /kɔncak/ ข.3 <กญจก>

/กือญจ็อก/ ข.4 <กญจก> /กือญจ็อก/ ข.5 /kɔncak/ ข.6 /kan-tɕa?~ktɕa?/

ขบ. /kɔcɔk/ มล.2 /kaca/

ถน.1 /kɛw⁹/ ถน.2/แวน/ ถต.แก้ว [kɛ:w⁴] จก.[cɔk³] พ. /แวน/
ถ.3 /kɛ:w²wɛ:n⁴/ ถ.4 /VEN⁶/ ทด.3 /ben¹/ น.3 /PUONG MENG/

กระจง น.ชื่อสัตว์เคี้ยวเอื้องในวงศ์ Tragulidae ที่เล็กที่สุด รูปร่างคล้ายกวาง
แต่ไม่มีเขา ตัวผู้มีเขี้ยวแหลมคมออกมาซึ่งมีผู้นิยมใช้เป็นเครื่องราง

ข.1 <กญไซรง> /กัญโจรง/ ข.2 <กญไซรง> /kɔncrooy/ ข.3<กญโจรง>
/กือญโจรง/ ข.5 /kɔncrooy/ ขบ. /khɔcɔwɔy / มล.1 kancil มล.2 kancil

ถน.1 /kay⁶/ พ. /ไค้/ ทล.3 /kay²/ ถต. กะจง [kacooy³] จง [coy³]

ไทยถิ่นใต้คงยืมจากเขมรเช่นกัน

กระจอก ว. เขยก (ใช้แกงขา)

53 เทียบเขมร <ขุจก> `เขยก'

กระจอก (โบ) น. เล็บ

ข.1 <กรจก> /กรอจก/ 53.<กรจก>

กระจิง น. ชื่อสายอย่างหนึ่ง ใช้เป็นลวดลายสำหรับเครื่องประดับที่อยู่บนชั้นหรือตามขอบของสิ่งบางอย่าง เช่น ชั้นฐานธรรมาสน์

ข.1 <กณจ้ง> /กัญจ้ง/ ข.3 <กณจ้ง> /กือณจ้ง/ ข.4 <กณจ้ง> /กือณจ้ง/ ข.5 /kapcaŋ/ ถต. /kacaŋ³/ จ้ง /caŋ³/

กระจัด ก. ขับไล่ แยกย้ายออกไป (แผลงมาจาก ขจัด)

ข.1 <ขุจาด> /ขุจัด/

กระจับ น. ชื่อไม้น้ำชนิด *Trapa bicornis* Osb. และชนิด *T. incisa* Sieb, et Zucc. ในวงศ์ Trapaccae.

ข.1 <กรจាប់> /กรอจับ/ ข.2 <กรจាប់> /kracap/ ข.3 <กรจាប់> /กรอจับ/ ข.5 /kracap/

ถน.2 /มะจับ/ ถต. จับ [cap³]

กระจาด น. ภาชนะสาน รูปเตี้ยๆ ปากกว้าง ก้นสอบ โดยปริยายเรียกเครื่องสานที่ทำเป็นตาโตๆ ขอบปากแบบปากพานกระจับ สำหรับใส่ของเครื่องกัณฑ์เทศน์มหาชาติ

ข.1 <กรจาส> /กรอจ๊ะส/ ข.2 <กรจาส> /kracah/ ข.3 <กรจาส> /กรอจ๊ะ/ ข.4 <กรจาส> /กรอจ๊ะส/ ข.5 /kracaah/ ชป. /kɔ́caat/

ถต. จาด [ca:t⁴]

กระจาบ น. ชื่อนกขนาดเล็กในวงศ์ Ploceidae เช่นเดียวกับนกกระจอก

ข.3 <จาบ> /จาบ/ ข.2 <จาบพุก> /caappuuk/ ข.1 <จาบพุก, จาบไพรุ> /จาบปุก, จาบเป็รีย/

ถน.1 /nok⁴cɔ:k⁵fa:⁶/ /nok⁴ki:⁷di:⁷/ /nok⁴pi:⁵/ ถน.2 /นกจอกฟ้า/
ถต.3 /nok⁴cɔ:⁸fa:⁶/ อท.2 /นูกจอก/

โทถิ่นอื่นๆจัดนกรกระจายเป็นชนิดย่อยของนกรกระจอก คำว่า จาย คงยืม
จากเขมร

กระจาย ก.ทำให้แพร่หรือแตกแยกออกจากกันไปในที่ต่างๆ

ข.1 <กัจาย> /ก้อมจาย/ <ขุจาย> /ขุจาย/ ข.2 <ขุจาย> /khcaay/ ข.3
<ขุจาย> /ขจาย/ ข.5 /khcaay/ ข.6 /kɛaai/ ขบ. /kəcáaj/ ม.1 <คจาย> /เกี้ยะจาย/
'ทำให้กระจาย' <คมุจาย> /เกมจาย/ทำให้กระจายไปต่างๆกัน'

กระเจา น.ชื่อไม้ล้มลุกในวงศ์ Tiliaceae ขึ้นอยู่ในที่ลุ่มเปลือกต้นเหนียว
เมื่อลอกออกแล้ว เรียกว่า ปอกระเจา

ข.1 <กาเจา> /กาเจา/ <กฺรเจา> /กฺรเจา/ <จเจา> /จเจา/
ข.2 <กฺรเจา> /kracaw/ ข.3 <กาเจา> /กาเจา/ <กฺรเจา> /กฺรเจา/ ข.4 <กาเจา>
/กาเจา/ ข.5 /kaacav/

ถน.1 /pɔː⁵/ ถต. ขะเจา [khacaw³] ลาว 2 /kacao/ ล.3 /pɔː⁷/ ทด.3
/pɔː⁵caw⁷/

กระเจียว น.ชื่อไม้ล้มลุกชนิด *Curcuma aeruginosa* Roxb. ในวงศ์
Zingiberaceae ลักษณะคล้ายต้นกระชาย

ข.2 /kciey/

กระแจะ น.ผงเครื่องหอมต่างๆที่ประสมกันสำหรับทาหรือเจิมโดยปกติมี
เครื่องประสม คือไม้จันทน์ เนื้อไม้ชะมดเชียง หญ้าฝรั่ง

ข.1 <กฺรเจะ> /กฺรเจะหฺ/ ข.2 <กฺรเจะ> /kraceh/ ข.3 <กฺรเจะ>
/กรอแจะ/ ข.4 <กฺรแจะ> /กรอแจะ/ ข.5 /kraceh/ ม.1 <กฺรโกตุ> /กระโกัด/

กระโจน ก.กระโดดพุ่งลงไป ผ่านข้ามไป ข.1<กณฺโจรล> /กณฺโจรล/
ข.3 <กณฺโจรล> /กณฺโจรล/ <โจชล> /ขโจล/ ข.4 <กณฺโจรล>

ถน.2 /โต้น/ /โสน/

กระโจม น.สิ่งที่ตามปรกติมียอดเป็นลอมอย่างซุ้ม ใช้เป็นเครื่องกำบังแดดลม
เป็นต้น

ข.1 <กณฺโถม> /กัณฺโถม/ ข.3 <กณฺโถม> /กัณฺโถม/ ข.4 <กณฺโถม>
/กัณฺโถม/

ถน.2 /อะโถม/

กระฉอก ก. 'อาการที่ของเหลวเช่นน้ำเป็นต้นในภาชนะกระเพื่อมอย่าง
แรงเพราะความสั่นสะเทือน'

ข.1 <กรพก> /กรอลอก/ ข.2 <กรพก> /kralaak/ ข.5 /kralaak/

ข.6 /lluuaʔ/ ขบ. /khajwək/ ฎย /ktɔʔ~tɔʔ/

ถต. จัง [caŋ³] ฉอก [chɔ:k²] 'กระฉอก, กระเพื่อม'

กระฉูด ก. พุ่งออก พุ่งออกไป (ใช้แก่ของเหลว) เช่น น้ำกระฉูด

53. เทียบคำเขมร <กณฺณต>

ถต. ฉูด [chu:t²] 'กระฉูด กระเด็นกระจัดกระจาย'

กระเจด น. ชื่อไม้ น้ำชนิด Neptunia Oleracea Lour ในวงศ์ Leguminosae
ขึ้นลอยอยู่ในน้ำ ลำต้นอ่อนนุ่มน้ำ...

ข.1 <กณฺแฉต> /กัณฺแฉต/ ข.3 <กณฺแฉต> /กัณฺแฉต/ ข.5 /kaŋchaet/

ถน.2 ผักหนอง ถต. ฉีด [chi:t²] ผักฉีด ผ. /phak⁵ka:ʔ³-seet³/

ไทยถิ่นใต้และผู้ไทยคงยืมคำเขมรไปใช้ด้วย

กระซอน น. เครื่องกรอง โดยปกติสานด้วยผิวไม้ใผ่ใช้กรองกะทิ เป็นต้น

ข.1 <กนฺตรง> /กัณฺตรง/ ข.3 <กนฺตรง> /kantraaŋ/ ข.5 /kantraaŋ/

ขบ. /katrɔʔ/ /kəch'wɔŋ/

ถน.2 /ซอน/ /เหิงถึ/ ถต. กรอง [krɔ:ŋ³] กะตรอง [katrɔ:ŋ³]

กะสอง [kasɔ:ŋ¹] ตรอง [trɔ:ŋ³]

กระชาก ก. ฉุดโดยแรง กระตุกโดยแรง ชักเข้ามาโดยเร็วและแรง

ข.1 <กนฺตุร่าก> /กัณฺตุร่าก/ ข.2 <กนฺตุร่าก> /kantrak/ ข.5

/kantrak/ ข.6 /kan-tɕhaʔ~ktɕhaʔ/ ฎย /ntra:ʔ/ 'ฉุดกระชาก' /khthaʔ/ 'กระชากลงมา'

/khthiaʔ/ 'กระชาก เช่น กระชากสร้อยคอ' ขบ. /kəch'æk/ ม.1 <คเชิก> /เกี้ยะจีก/ มล.2

/sentak/

ถน.2 /สะตัก/ /สะทาก/

กระชาย น.ชื่อไม้ล้มลุกชนิด *Boesenbergia Pandurata*...ต้นเดี่ยว มีลำต้นเป็น
หัวกลมอยู่ใต้ดิน... ใช้ต่างฝักและเป็นเครื่องปรุงประกอบอาหาร

ข.1 <ขุชาย> /ขุเจียย/ ข.2 <ขุชาย> /kɰciəy/ ข.3 <ขุชาย> /ขเจียย/
ข.4 <ขุชาย> /ขเจีย/ ข.5 /kɰciəy/ ชบ. /kəʃaaaj/ กูย /khtɰhiiai~tɰhiiai/

ถน.2 /หัวละแอน/ ถต.กาชาย [ka:³cha:j⁵] ชาย [cha:j⁵] หัวชาย
53 ว่าถิ่นเหนือใช้ กะแอน ละแอน

กระเชอ น.ภาชนะสานคล้ายกระจาดขนาดเล็ก แต่สูงกว่า ก้นสอบ ปากกว้าง
ใช้กระเดียวด

ข.1 <กณฺเข็> /กัญเจอ/ ข.2 <กณฺเข็> /kəŋcəw/ ข.3 <กณฺเข็> /กือญเจอ/
ข.4 <กณฺเข็> /กือญเจอ/ ข.5 /kəŋcəw/ ข.6 /kan-tɰr~ktɰr/ /buŋ/

53 เทียบภาษาเขมร <กณฺเชอ> ชบ. /kɰchɰr/ (TP) /kəbúŋ/ (HK)
ถต. เชอ [chə:⁵]

กระเชียง น.เครื่องพยุ้น้ำให้เรือเดิน รูปคล้ายแจว มีหลักสำหรับพาด ใช้
เหนียว; อาการที่พยุ เช่นนั้น เรียกติกรรเชียง

ข.1 <กรจิง> /กรซึ่ง/ ข.2 <กรซึ่ง> /kraɰiŋ/ ม.1 /เตจิกุ/

กระชิก ว.อาการที่ร้องไห้ค่อยๆ (กระชิกๆ)

ข.2 <สสี่ก> /sasək/

กระชิบ ก.พูดเสียงเบาๆ และใช้เข้าคู่กับคำ กระชูป เป็น กระชูปกระชิบ

ข.1-5 <ขุสีบ> /kɰsəp/ ข.6 /ksəp/ ชบ. /kəchiəw/

ม.3 <กเสีย,เกุสีย> /กะเชีย/

ถน.1 /sup⁷sa:p⁶/ ถน.2 /ซิบซี้/ /สาบ/ /สูบสาย/ พก. /sɪ⁴sə⁴/

สันนิษฐานว่า<ขุสีบ> คงแปลงเป็น กระชิบในภาษาไทยกลาง ทั้งคำ กระชิบ
กระชูป กระชาบ แปลว่า พูดเบาๆ ต่อมามีการเอามาซ้อนกันเป็น กระชูปกระชิบ กระชิบ
กระชาบ คำที่ใช้ในท้องถิ่นเหนือและพม่ายังคงเป็นคำเลียนเสียงธรรมชาติ

กระเซิง ว. เป็นเพ็งขึ้นไป รกรุงรัง

ข.1 <กนุฑราญ> /ก๊อนเตรียญ/ <กนุฑเร็ง> /ก๊อนเตร็ง/ ข.2 <กนุฑเร็ง>
/kantrɔɯŋ/ ข.5 /kantrɔɯŋ/

คำที่เขียนด้วย <ทร> ในภาษาเขมรเมื่อยืมเข้ามาในภาษาไทยจะออกเสียง
เป็น /ซ/ เช่น <ทรง> /ซง/ <ทราบ> /ซาบ/ คำ กระเซิง คงเป็นคำยืมจากภาษาพูด
เมื่อยืมมาแล้วภาษาไทยนำมาเขียนตามเสียงพูดด้วยจึงเขียนเป็น <กระเซิง>

กระดอ น. อย้วะสืบพันธุ์ของชายหรือสัตว์เพศผู้บางชนิด

ข.1 <กุด> /กุดอ/ ข.3,4 <กุด> /กุดอ/ ข.5,6 /kdaa/ ซบ. /kɔ́dɛeʔ/
มล.3 /tɔlɔʔ/ 'ลูกอ๊ณฑะ'

ถน.2 /ชะหล่า/ /ควย/ ถต. ดอ[doː³]

ในภาษาไทยถิ่นอื่นๆ ยังใช้คำว่า "हां" เหมือนไทถิ่นเหนือ เช่น พก./ham⁶/
น.1 /ham/ ปอ. /lam/ ถอ.1 /हां/ แต่ในภาษาไทยกลางปัจจุบันเลิกใช้แล้ว ใน
ศัพท์พจนานุกรมพจนานุกรมพบทั้งคำว่า กั้ม และ กระดอ 'the genitals of a man' แสดงว่า
อดีตไทยกลางก็เคยใช้คำ กั้ม เหมือนไทถิ่นอื่นๆ

กระดาด น. ชื่อไม้ล้มลุกชนิด *Alocasia indica* Schott ในวงศ์ Araceae
มีหัวใต้ดิน ต้นคล้ายบอนหรือเผือก

ข.1 <กฏาด> /กฏาด/ ข.5 /kdaat/

กระดาน น. ไม้ซุงที่เลื่อยออกเป็นแผ่นๆ

ข.1,2 <กฏาร> /kdaa/ ข.3-5 <กฏาร> /kdaa/ กุย/ ktaar~taar/

ซบ. /khə daar/ ละว้า /kʰoʔlɔ̃/ ม.1 <ชเตอ> /คะตอ/ ม.3 /hatɔː/

มล.2,3 /papan/

ถน.1 /may⁷pɛːn⁹/ ถน.2 /ตรดาน/ /แป้น/ ถต. ดาน [daːn²]

พ. /ชะดาน/ /แป้น/ ถ.3 /may⁶pɛːn²/ ถ.4 /mai⁴pɛn³/ ทด.2 /mɔ̃pɛn/

ทด.3 /pɛːn⁷/ อห.2 <ปัญ> /แปน/ พก. /pɛn³/ ลุงจ.1 /peen/ ปอ. /peen/ จ.2 /benj/

ภาษาไทยถิ่นอื่นใช้คำว่า "แป้น" หมายถึง กระดาน ภาษาไทยกลางปัจจุบันมีคำ
ว่า "แป้น" แต่ใช้ในความหมายแคบลงใช้เฉพาะกระดานที่มักมีรูปกลมแบน ไม้ฐานสำหรับ

ปั้นหม้อ ไม้กระดานที่ติดไว้บนหัวเสา เมื่อภาษาไทยยืมคำ กระดานจากภาษาเขมรมาใช้ คำ
ว่า แป้น ที่เคยใช้อยู่จึงใช้ในความหมายแคบลง

กระดิ่ง น.เครื่องทำเสียงสัญญาณทำด้วยโลหะมีรูปคล้ายระฆังแต่ขนาดเล็ก
กว่า มีตุ้มเล็ก ๆ อยู่ข้างในสำหรับทำให้เกิดเสียง

ข.1,3 <กณฺฐิง> /ก็อนเต็ง/ ข.2,4,5 <กณฺฐิง> /kandɔŋ/ ข.6 /knəŋ/ ญ
/meŋmeŋ/ ละว้า /ʔleŋ/ ชาวบน /tiŋdɨŋ/ (TP) /kədɨŋ/ (KL) /kədiŋ/ (NL, HK)
ม.<กหฺนิง> /กะเหนียน/ <ขณฺง, ขุณฺง> /คะเหนียน/ `ระฆัง, กระดิ่ง'

มล.2 loceng yg keci `ระฆังที่เล็ก'

ถน.1 /mahɨŋ¹/ ถน.2 /มะทิง, มะดิง/ ถต.ดิง [diŋ⁴] ผ./mak⁵-ka⁷-loo⁵/
อห.2 /หึ่ง/ `กระดิ่งเล็กผูกกับสิ่งอื่น' ล.3 /ma⁷hiŋ⁴/ ทด.3 /mak⁸miŋ⁷/ พก. /hiŋ¹/
ย. /leng²/ น.3 HGHE LING จ.3 /lingz/

กระดิ่ง น.เครื่องโลหะหรือเครื่องไม้มักมีรูปคล้ายกระดิ่ง มีลูกกระทบแขวน
อยู่ในหรือห้อยกระหนาบอยู่ภายนอก มักใช้แขวนคอสัตว์ เช่น วัว

ข.2 <กณฺฐิง> /kandɔŋ/ ข.4 <กณฺฐิง> ข.5 /kandɔŋ/

ถน.1 /madɔŋ⁴/ ถน.2 /มะเต็ง/ ล.3 /mak⁸me:ŋ⁷/

กระเดาะ ก.เดาะให้กระเด็นขึ้นเบา

ข.1 <กฏัก> /เกดาะห์/ ข.3,4 <กุดัก> /กต็อก/ ข.5 /kdak/

ญ /nthaaʔ/ ละว้า /¹da:k/ ชบ. /kədák/

ถต. กะเดาะ [kadɔ:ʔ⁴]

กระเด็ด ก.ลงกันไม่สนิท กระดกสูงกว่าพื้น เช่น กระดานกระเด็ด

ข.1 <เขฺทิต> /เขฺติต/

กระเดียด ก.เอาเข้าข้างเอว

ข.1-4 <กณฺฐีต> /kandɨət/ ชบ. /kəbɨət/ (TP, KL), /chədiət/

ละว้า /ʔom/ `กระเดียด, อุ้ม'

ถต. แคละ [khle:ʔ⁶] แคละเตียว ไอ้มเตียว อุ้มเตียว เดียด

คำไทใช้คำว่า "อุ้ม" ลักษณะที่อุ้มเข้าเอวก็ยิ่งเรียกว่า อุ้ม คำ "กระเดียด"

ที่แปลว่าอุ้มเข้าเอวไทยกลางคงยืมจากเขมร

กระโดง น.ใบเรือ เช่น เสากะโดง คือเสาใบเรือ

ข.1,5 <โกฎง> /kdaoŋ/ ข.3,4 <โกโดง> /กโดง/ 53 เทียบ <โกโดง> 'ใบเรือ' ข.2 ฎงโกฎง /daaŋ kdaoŋ/
 ถต. โดง [do:ŋ³]

กระโดน น.ชื่อไม้ต้นชนิด *Careya Sphaerica* Roxb.

ข.1 <กณโฎล> /ก๊อนโฎล/ <กฏล> /โกฎล/ ข.3,4 <กณโฎล> /ก๊อนโฎล/
 ข.6 /knaw/ ขบ. /ndóol/ (TP, KL) /kədoón/ (NL)

กะตรน นั้นคือสิ่งหนึ่งสำหรับใส่หลอดได้ทอพุ่งผ้านั้น เรียกว่าไม้กะตรน เหมือนคำพูดว่าไม้กะตรนพุ่งผ้า

ข.1 <ตรล> /ตุร้อล/ ข.2 <ตรล> /tra/ ข.6 /ksəai/ ม.1 <ขโลนุโตว> /คะโล่นโต/
 ถน. ตะกรน [takron³] 'กระสวย' กรน, ตรน ก็ว่า

กะแตรง ของสานด้วยตอกทำรูปกลมๆเหมือนกะดังมีรูต่างๆสำหรับร่อนเข้าสาน

ข.1 <กณแจรง> /กัญแจรง/ ข.3,4 <กณแจรง> /ก๊อญแจรง/ ข.3 <แจรง> /แจรง/ ข.6 /kan-tərrəŋ~ktəreŋ/
 ถน.1 /hə:ŋ⁵/ /sɛʔʔ/ ถน.2 /เหิงถึ/ ถ.1 /khiŋ/ ถ.2 /khrəŋ¹/
 ถ.3 /xrrə⁴/ ถต.3 /səŋ⁵/ ทข. /chiŋ/ น.1 /kianŋ/ ลุงจ. /khji:ŋ/
 เทียนเป่า /khjaŋ/ ย.1 /thang/ ปอ. /laŋ/ ลม. /lraŋ¹/ จ.1 /khjaŋ³¹/

ปัจจุบันภาษาไทยกลางใช้คำ "ตะแกรง" ซึ่งเกิดจากการสับเสียงกับ "กะแตรง"

กะไตร/ตะไกร น.เครื่องมือสำหรับตัดโดยใช้หนามมี 2 ขา เขียนเป็น กรรไกรหรือกรรไตรก็มี

ข.1,2,3 <กนุไตร> /kantray/ ข.6 /kan-trai~ktrai/ ญช. /ntrai/
 ขบ. /kotaj/ มล.2 gunting

ถต. ไกร [kraj³] ไตรก็ว่า ผ. /miit-tat/

คำนี้ไทยกลางสับเสียง กะไตร > ตะไกร ผู้ไทยใช้ "มีดตัด" ซึ่งเป็นการตั้งชื่อสิ่งของตามลักษณะของการใช้มีด

กระต๊าก น.สัตว์สี่เท้าขนาดเล็กชนิดหนึ่ง (Tamiops maccllei maccllellandi)
ในวงศ์ Sciuridae คล้ายกระรอก ชอบขึ้นต้นไม้เตี้ยๆ

ข.1 <กนฺต๊าก> /ก๊อนเท็ก/ `กระแต' ข.2 <กนฺต๊าก> /kanthək/

กระทง น.ภาชนะเย็บด้วยใบตองหรือใบไม้เป็นต้น ยกขอบสูงสำหรับใส่ของ

ข.1-5 <กนฺทง> /kantōŋ/ ข.6 /kan-təŋ~ktəŋ/ กุย /nthōŋ/

ขบ. /nthōŋ/ /kəthōŋ/ (TP, KL)

ถน.2 /ขจ๊ก/ /ควัก/ /สะทวง/ ถต.ทง [thoŋ⁵] โทง โซง [so:ŋ⁵]

ผ. /ka³~thoŋ³/

กระทรวง น.ส่วนราชการเหนือทบวงกรม มีหัวหน้าเป็นรัฐมนตรี

ข.1,3,4 <กรฺสวง> /กรอสวง/ ข.2,5 <กรฺส้วง> /krəsuaŋ/

53เทียบ <กรฺสวง>

กระท่อม น.เรือนเล็กๆทำพออยู่ได้

ข.1,3 <ขฺทอม> /ขฺตอม/ ข.2 <ตูป> /toup/ ข.5 /khtəm/

53 เทียบ <ขฺทอม, ขฺทอม> ละว้า /təop~ntəʔ/

ถน.2 /ตูป/ ถต. หน้า [nam¹]

กระทะ น.ภาชนะกั้นตีนปากผาย ใช้สำหรับหุงต้มและทอด

ข.1 <ขฺทะ> /เขต๊ะห๊ะ/ ข.2 <จฺน่างขฺทะ> /chnang khtěəh/ ข.5

/chang khtěəh/ กุย /dɛh thaa⁷/ ละว้า /mɔk^həŋ/ ขบ./kəthəʔ/ ม.3 <กระ> /กะเถียะ/

ถน.1 /mɔ:⁹kha:ŋ⁵/ ถน.2 /หม้อขาง/ ถต.ทะ [thə:⁷] ทด.2

/mɔk^həŋ/ ทด.3 /mɔ:³xə:ŋ¹/ ล.3 /mɔ:²xə:ŋ⁷/ พก. /mɔ³khəŋ/

คำ "กระทะ" ไทยกลางยืมจากภาษาเขมร ถิ่นอื่นๆเรียกกระทะว่าเป็นหม้อชนิดหนึ่งชื่อ /หม้อขาง/

กระทา น.ชื่อนกขนาดเล็กในวงศ์ Phasianidae ซึ่งเป็นวงศ์เดียวกับไก่ฟ้าตัวกลม ขนลายเป็นจุดกระจาย ปีกและหางสั้น

ข.1,2 <กทา> /tətiə/ ขบ. /truun/ (TP, KL) ม.3 <ถตุ> /ทะก๊ึด/

ถน.2 /นกปะทา/ ล.4 /nok⁸ xə⁵/ น.3 /TU NỘC PÉK/ ย.2

/thok¹kai¹thie/ จ.2 /roeg fak/

กะทิก น. น้ำที่คั้นออกจากมะพร้าวชูดโดยเจื่อน้ำบ้างเล็กน้อย

ข.2 <ขุทีะฎ> /khtih douy/ ข.3 <ขุทีะ> /ขุตี/ ข.5 /kthi?/

ชบ. /kəthi?/ (TP, KL) ม.3 <คธิสตปุเรียว> /เกียะธิซ็อดเปุริย/

ถต. เทะ [the:ʔ⁶] ผ. [nam²-kaʔ³-thiʔ⁵]

กระทิง น. ชื่อต้นไม้ชนิด *Calophylluminophyllum* Linn. ในวงศ์ *Guttiferae* ใบและผลคล้ายสารภี... กากะทิง หรือ กระทิง ก็เรียก

ข.1 <ขุทิง> /ขุติง/

ถน.2 สารภีแนน ถต. ทิง [th+ʔ⁵]

กระทิง น. ชื่อปลาน้ำจืดสกุล *Mastacembelus* ในวงศ์ *Mastacembelidae*...

ข.1 <ขุซิง> /ขุจิง/

ถต. ทิง [thi:ʔ⁵]

กระทิง น. ชื่อวัวป่าชนิด *Bosgaurus* ในวงศ์ *Bovidae* ขนยาว ตัวสีดำ หรือดำแกมน้ำตาล

ข.1,3 <ขุทิง> /ขุติง/ ชบ. /nthiiŋ/ ม.3 <ตลิ่ง> /ตะเลียง/

ถต. ทิง [thi:ʔ⁵] ทิงควาย กี่ว่า

กะทือ น. ชื่อไม้ล้มลุกชนิด *Zingiber zerumbet* Smith ในวงศ์ *Zingiberaceae* เหน่ามีกลิ่นหอมใช้ทำยาได้

ข.1 <มุที> /มุติอ/ บางถิ่นเรียก <ขุที> /ขุตี/ บางถิ่นเรียก <ขุที> /ขุตี/

ข.2 <มุที> /phtii/

กระทุง น. ชื่อนกน้ำขนาดใหญ่ในวงศ์ *Pelecanidae* ขนสีขาวหรือสีเทาๆ ตัวขนาดห่านปากยาวใหญ่ ปากล่างมีลักษณะเป็นถุงขนาดใหญ่สำหรับจับปลา...

ข.2,3 <ทุง> /tuŋ/ ม.3 <เทิง> /ต้าง/

ถน.2 /นกตุงตุง/ ถต. ทุง [thu:ʔ⁵] นกโทงกี่ว่า

กระเทย น. คนที่มีอวัยวะเพศทั้งชายและหญิงคนที่มึจิตใจและกิริยาอาการตรงข้ามกับเพศของตน

ข.1,3,4 <เขุทีย>/ ขเตย/ ข.2 <เขุทีย> /khtxy/ กุย /khthxri/

ถน.2 กุเมีย/ ถต. เทย [thə:ʔ⁵] ผ. /kaʔ³-thəwʔ³/

กะเทาะ ก. ล่อนหลุดออกมาเป็นชิ้นๆหรือเป็นแผ่นๆ ทำให้หลุดออก เช่นกะเทาะ
เม็ดบัว

ข.2 <โข้ทะ> /khtɔ̌h/ ชบ. /nthòʔ/, /kənthòʔ~nthòʔ/

กระเทียม น. ชื่อไม้ล้มลุกชนิด *Allium Sativum* Linn. ในวงศ์ Alliaceae
คล้ายต้นหอม หัวเป็นกลีบๆ เมื่อแห้งสีขาว กลิ่นฉุน รสเผ็ดร้อน ใช้ปรุงอาหาร

ข.1 <ขุทิมส> /ขุติมซอ/ ข.2 <ขุทิมส> /khtɨmsaa/ [saa=ขาว] ข.3
<ขุทิมส> /ขุติมสอ/ ข.6 /ktim-saa/ ญ. /thiim saa/~khthiim saa/ ชบ. /kəthiəm/

ถน.1 /hɔ:m⁵tiam⁴/ ถน.2 /หอมเตียม/ ผ. /kaʔ³-theem³/

อห.2 /ผาหอม/ ล.3 /phak⁸te:m/ ล.4 /ho¹hom¹/ ทด.3 /hɔm⁵kip⁸/ จ.2 /ho/

ในภาษาไทยถิ่นอื่นๆ กระเทียมจัดเป็นชนิดย่อยของหัวหอม

กระแทะ(ปาก) น. เกลียนสำหรับนั่งขนาดเล็กชนิดหนึ่งเพื่อไปได้เร็ว เกลียนเล็ก
ที่ใช้เทียมด้วยโค ระแทะหรือรันแทะก็เรียก

ข.3 <รทะ> /โรเต๊ะ/ `รถ, เกลียน'

53 เทียบเขมร <รทะ> ชบ. /kəthéʔ/ /kiəŋ~kəthéʔ/

กระบก น. ชื่อต้นไม้ขนาดใหญ่ชนิด *Irvingia malayano oliv.ex A.Benn.*
. ตระบก มะมื่น หรือมะลื่น ก็เรียก

ข.1 <จับก> /จ้อมบ็อก/ ข.6 /tɕmɔʔ/ `จับก, กระบก, กะบก' ชบ.
/mbók/ (TP,NL) /kəmbók~mbók/ (KL)

กระบวน น. ขบวน แบบแผน เช่น กระบวนหนังสือไทย ชั้นเชิง เช่น ทำ
กระบวน

ข.2 <กুব่วน> /kbuən/ ข.1,3,4 <กুবวน> /กบวน/

ถน.2 /ชะบวน/

กระบอก น. ชื่อปลาน้ำกร่อยและทะเลในสกุล *Liza, Valamugil, Oedalechilus*
และ *Mugil* วงศ์ *Mugilidae*

ข.1 <กบอก> /กบอก/ ข.2 <ตุ๋ยกบอก> /trɔykbɔk/ ข.3 <กบง>
/กบง/ ม.3 /ก๊ะปะเหลาะห์/

ถด. บอก [bɔ:k⁴]

กระบอง น.ไม้สั้นสำหรับใช้ตี มีรูปกลมบ้าง เหลี่ยมบ้าง คล้ายพลองแต่สั้นกว่า

ข.2,5 <กบง> /dambɔŋ/ ข.3 <กบง> /ก้อมบง/ 53 เทียบ <กบง>
ชบ. /tɔbɔŋ/ (TP, KL)

ถน.1 /may⁷khɔ:n⁷/ ถน.2 /ไม้ค้อน/ ถด.บอง [bɔ:ŋ³] ถ.3 /xɔ:n⁶tu:n⁵/
ถ.4 /xɔn⁴,xɔn⁴ kun⁵/ ทด.3 /kɔn⁶/

"ค้อน"ในภาษาไทยกลางหมายถึง เครื่องมือสำหรับเคาะ ตอก ตี ทุบ; ใช้อันที่ใช้เป็นเครื่องตี เช่น ตะพด เรียกว่า ไม้ค้อน ภาษาไทยเมื่อยิมคำว่า กระบองมาจากเขมรแล้ว คำว่า ค้อน ที่เคยใช้อยู่เดิมจึงมีความหมายแคบลง ในภาษาไทยถิ่นอีสานมีคำว่า กระบอง แปลว่า ได้ ด้วย

กระเบน น.ชื่อเรียกปลากระดูกอ่อนพวกหนึ่ง มีหลายชนิด หลายสกุล และหลายวงศ์ ทั้งขนาดเล็กและขนาดใหญ่

ข.1 <ปฺรแบล> /ปฺรอแบล/ ข.2 <บแบล> /babael/ ม.3 /ก๊ะชะปา/

มล.2 ikan pari

ถด. เบน [be:n³]

กระเบน น.ชายผ้านุ่งที่ม้วนเหน็บไว้ข้างหลัง เรียกว่าชายกระเบน หรือหางกระเบน เพราะมีรูปร่างคล้ายหางของปลากระเบน

ข.1,3,4 <กบีน> /กบีน/ ข.6 /kben/

ถด. เบน [be:n³]

กระเบา น.ชื่อไม้ต้นขนาดย่อมถึงขนาดใหญ่หลายชนิดในสกุล *Hydnocarpus* วงศ์ Flacourtiaceae

ข.1,3,4 <กรเบา> /กรเบา/ ข.5 /krabav/ ชบ. /kɔbáw(dáak)/
(TP, KL) 'กระเบา'น้ำ

ถน.2 มะดิง

กระเบียด น.มาตราวัด มีพิกัดเท่ากับส่วน 1 ใน 4 ของนิ้ว

ข.2 <เก็บียส> /kbiəs/ ข.5 /krabiat/ ข.6 /kbiiat/

ถต. เบียด [biat⁴]

กระแบก น.ต้นตะแบก ตะแบก ก็ว่า

ข.1-4 <ตรแบก> /trabaek/ ข.6 /tbεεʔ/

ถน.2 /เปือย/ ถต. แบก [bε:k⁴]

กะแบง นั้นคือบุทคลหมผ้าไขว้อก แลชายทั้งสองพาดบนบ่าทั้งสองแล้วก็ไขว้
ข้างหลังแล้วก็รัดไปข้างหน้านั้น...

ข.3 <ตรแบง> `ผู้รัด'

กระโปรง น.ผ้าถุงผู้หญิงแบบสากล ภาษนะเย็บด้วยกาบหมากหรือใบไม้
สำหรับใส่ของต่างๆ

ข.1 <กโปรง> /ก้อมโปรง/ `1 ตะกร้าจ่ายกับข้าว 2 กระโปรงสตรี'

ข.2,5 <กโปรง> /kampraŋ/ ข.6 /kam-prooŋ~kprooŋ/ มล.2 sarung

ถต. ก้ามโปรง [ka:m⁴pro:ŋ³]

"กระโปรง" ในความหมายว่า ผ้าถุงผู้หญิง เพิ่งปรากฏในปทานุกรม พ.ศ.
2470 ในศัพท์จะนะพะสาไท ยังแปลว่า ภาษนะใส่ของเพียงอย่างเดียว ความหมาย
ใหม่คงเกิดจากการเทียบว่าผ้าถุงผู้หญิงแบบสากล รูปร่างคล้ายกระโปรงที่ใส่ของและเกิดขึ้น
เมื่อมีผ้าถุงผู้หญิงแบบสากลเข้ามา

กระพอง น.ส่วนที่นูนเป็นปุ่ม 2 ข้างศีรษะข้าง ตะพอง ตะพอง หรือ กะพอง
ก็ว่า

ข.1,3 <โพง> /โปง/ ข.3,4 <ทรพง> /ตรอโปง/

กระพัง น.แอ่ง บ่อ หนอง ตะพัง ตะพังหรือสะพัง ก็เรียก

ข.3,4 <ทรพ่าง> /ตรอบัง/ 53 เทียบ <ทรพ่าง> `บ่อที่เกิดเอง'

กะพุ่น/ตะพุ่น น.พวกคนหลวงที่ถูกเกณฑ์ไปเกี่ยวหญ้าเลี้ยงช้าง

ข.1 <กัพุ่น> /ต้อมปุ่น/ ข.2 <กัพุ่น> /tumpun/ ข.3,4 <กัพุ่น> /ตมปุ่น/

กระพุ่ม น.ลักษณะของสิ่งที่เป็นพุ่มยอดแหลมอย่างดอกบัวตูม

ข.1 <กรพุ่ม> /กรอปรุ่ม/ `ตุ้ม,กระพุ่มมือ' ข.2-5 <กรพุ่ม> /krapum/ ม.1 <ขโม> /คะโมม/ `ดอกไม้อตูม หรือสิ่งที่คล้ายกัน' <ขลุ> /คะลอะ/ `กระพุ่ม' ม.3 /khlə/ `กระพุ่มมือ'

ถน.2 /ผณม/ [ผะหนม] ถต.พุ่ม [phum⁵]

กระเพาะ อวัยวะภายในของคนและสัตว์ รูปเป็นถุง คือ กระเพาะอาหาร และกระเพาะเบา

ข.1,3,4 <กรพะ> /กรอเปี้ยะห์/ ข.2 <กรพะ> /krapéəh/ ข.5 /kra-poah/ ข.6 /pləwʔ/ 53 เทียบเขมร <กรพะ> ฎย /t^hu/ ม.3 /hnea/

ถน.1 /pum⁵ / ถน.2 /ปุ่ม,เปี่ยม/ `กระเพาะ,ท้องพุง' ถต.เพาะ [phə:ʔ⁶] พุง [phun⁵] ถ.3 /kaphəʔ⁴/ /pu:m⁷/ `พุงภายนอก' ถ.4 /pum¹/ ทต.3 /koləŋ¹ luəŋ¹/ ย.2 /təŋs/ จ.2 /dungx/

กระแพง (โบ;กลอน) น.กำแพง

ข.3 <กำแพง> /ก้อมแพง/ <กำแพง> /ก้อมแผง/ ข.4 <กำแพง> /ก้อมแพง/ ข.6 /kam-phəŋ/ ฎย /mphəŋ/ ชบ. /mphəŋ/(TP) /kəmphéŋ/ (KL,NL,HK)

คำนี้ภาษาไทยคงยืมจากภาษาเขียน <กำแพง> แล้วนำมาอ่านแบบไทย ต่อมามีการแปลงคำเป็น <กระแพง> ในบทกลอน

กะโปก/ตะโปก น.ส่วนของร่างกายเบื้องหลังถัดบันเอวลงไปมีเนื้อเป็นกระดูกทั้ง 2 ข้าง... สะโปกก็ว่า

ข.1,3,4 <ตุรโปก> /ตุรอโปก/ `ก้น' ข.3 <ตโปก> /ตอโปก/

กระยา น.เครื่อง,สิ่งของ,เครื่องกิน

ข.2,3 <กรยา> /kɾayaa/ ชบ. /cənaa/(TP) /cəmaa/ (NL,TC) ม.2 /ʔənaʔ/ (Ch) /kənaʔ/ (Bk) /hənaʔ/ (Nd) ม.3 <กยาพา,กรียาพา> /กระยาเปีย, ฎรื้อยยาเปีย/ `วัสดุเครื่องใช้ไม้สอยอันจำเป็นโดยเฉพาะของเจ้าที่เข้าทรงมักหมายถึงเครื่อง เช่นหรือเครื่องสังเวย'

กระเรียน น. ชื่อนกขนาดใหญ่ชนิด *Grus antigone* ในวงศ์ *Gruidae* คอยาว ขายาว ปีกกว้าง... กาเรียนก็เรียก

ข.1-5 <เกรียล> /kriəl/ ม.3 <เกรีย> /เกรีย/

ถน.2 /นกเขียน/ น.3 /TU HÁN PHA/ จ.2 /roeg beg hag/ อห.2

นกกอน `นกชนิดหนึ่งประเภทนกกกระเรียน'

กระเลียก/กระเหลียก (โบ) ก.แลดู

ข.5 /kraleek/ 53 เทียบคำเขมร <กรเพก>

กระเวน ก.ตะเวน เทียวไป

ข.1 <กรแวล> /กรอแวล/ ข.2 <กรแวล> /krawael/

53 เทียบเขมร <กรแวล> `คอยดู, กองตระเวน'

กระสัง น. ชื่อไม้ล้มลุกชนิด *Peperomia pellucida* Korth ในวงศ์ *Peperomiaceae* ขึ้นอยู่ทั่วไปตามที่ขึ้น ลำต้นอวบน้ำ

ข.1,3,4 <กรสัง> /กรอสัง/ ข.5 /krasay/ ขบ. /kəcháy/ (TP, KL)

ถน.2 /ผักรากกล้วย/

กระสา น. ชื่อนกในวงศ์ *Ciconiidae* เป็นนกขนาดใหญ่เกือบเท่า นกกกระเรียน ปากหนายาวปลายแหลมตรง คอและขนยาว เวลาบินคอจะยืดตรงเหมือนนกกกระเรียน

ข.1,2,3,5 <กรसार> /krasaa/ ข.6 /ksaa/

ถน.1 /sa:⁵/ ถน.2 /นกคอง/ ผ. /kaʔ³-saa1/ ล.3 /kw:¹sa:¹/

ทด.3 /nok⁴ha:n⁵ fa:⁶/ น.3 /TU NỌC PEK HẠC/

กระเส้า ว. สั้นเครือและเบา (ใช้แก้เสียง)

ข.1 <ขุสาว> /คุสาว/

กระแส น. น้ำหรือลมที่ไหลหรือพัดเรื่อยเป็นแนวเป็นทางไปไม่ขาดสาย เช่น กระแสน้ำ

ข.1 <แษ> /แษ/ `เชือก กระแส(น้ำ) สายเข็มขัด' ข.2 <กรแส> /krasae/

ข.4 <แษ> /แษ/ ข.5 /krasae/ 53 <แษ> `เชือก'

ถน.2 ขะแส

กระหน (โบ) ก.ดั้นรน เตือดร่อน กระวนกระวาย

ข.5 /krahal/ 53 เทียบภาษาเขมร <กรหล> 41 ใช้ <กหล> ซึ่งคล้ายกับคำ
เดิมในภาษาเขมร

กระหมวด ก.ขอดให้เป็นปม มุ่น บิดม้วนให้เป็นปม (แผลงมาจาก ขมวด)

ข.2 /krabuoc/

กะหมอง สิ่งที่เป็นชั้นๆอยู่ในหัว, เปนคำตลาด

ข.3 <ขุมง> /ขมอง/

53 เทียบเขมร <ขุมง> 'สมอง, โขในกระดูก'

กระหม่า น.เขม่าละอองขึ้นที่ลิ้นเด็กก่อน โบราณเรียกว่า กระหม่าซาง
(แผลงมาจาก เขม่า)

ข.1 <เขมา> /เคมา/

ถน.2 ชีซ่า

กะโหมด น.ชื่อผีชนิดหนึ่งในพวกผีกระสือหรือผีโพง เห็นเป็นแสงเรืองวาวใน
เวลากลางคืน...

ข.3 <โขมจ> /ขโมจ/ 'ผี' 53 เทียบเขมร <โขมจ> 'ผี' ม.1 <คมุย>
/เกียะมุย/ <มมุย> /เมียะมุย/

กระหลบ/ ตรลบ(กลอน) ก.ตลบ,เอาข่ายครอบบนก ว.หกหล้งมา,กลับย้อนหลัง
:ฟุ้ง

ข.3 <ตรลบ> /ตรอลือบ/ 'ตลบ,ตระหลบ'

กะโหลก น.ส่วนแข็งที่หุ้มเนื้อมะพร้าวหรือตาลเป็นต้น เรียกว่า กะโหลก
มะพร้าว...; กระดุกที่หุ้มมันสมอง

ข.1 <ตรโลก> /ตรอโลก/ ข.2 <ตรโวก> /tralaok/ 'กะโหลกตักน้ำ'
(ลลาฏ์กบาล) /lo liə kbaal/ 'หัวกะโหลก' ข.3 <ตรโวก> /ตรอโวก/ มล.1 gelok
มล.2 tempurung kapala 'กะโหลกหัว'

ถน.1 /kalo:ŋ⁹/ ถน.2 /กะหลก/ /กะโหล้ง/ 'กะลามะพร้าว' ถต.เบื่องหัว
[b+an⁴hua¹] 'กะโหลกศรีษะ' โ หลก [lo:k²] ล.3 /ว:ŋ⁷kamw:ŋ⁷ ho:⁷/

ทต.3 /ka:p⁸po⁸hua¹/ น.3 DŨC BŨU,NGÒM BĂU

กระหวัด ก.ตวัด วัดเข้ามาโดยเร็ว รัตริง ย้อน

ข.1 <กรวาท> /กรอวัด/ ข.3 <กรวาท> /กรอวัด/ <ครวาท> /โกรวัด/
ข.4 <กรวาท> ข.5 /kravat/

กระหายน ก.รู้สึกคอแห้งด้วยอยากดื่มเพราะมีอาการร้อนในเป็นต้น อยากเป็น
กำลัง

ข.3,4 <กรหายน> /กรอหายน/ ข.6 /sreeʔ/ 'ใช้กับน้ำเท่านั้น' /k-haai/
กวย /hhaai~slaaɪ/ ขบ. /kəɭhaaj~khəɭlaaj/ (TP) /kəhaaj/ (KL) ม.1 <คหกุ>
/เกียะแฮก/

กระหิม ก.เสียงดังหิมอย่างน่ากลัว เช่น พายุพัดกระหิม

ข.1 <ครหิม> /กรั้วฮิม/ ข.3,4 <ครหิม> /กรอหิม/ ม.1 <คหิม>
/เกียะฮิม/ 'กระหิมอย่างเสียงร้องคำรามอย่างเสื่อ'

กระแห น.ชื่อปลาน้ำจืดชนิด *Puntius Schwanenfeldi* ในวงศ์ Cyprinidae
รูปร่างคล้ายปลาตะเพียนทอง

ข.1 <กาแห> /กาแฮ/ ข.2 <ตุรีกาแห> /trəy kaahae/ ข.3 <กาแห> /กาแห/

กระโท น.ชื่อปลาน้ำจืดชนิด *Catlocarpio Siamensis* ในวงศ์ Cyprinidae
หัวโต เกล็ดใหญ่... ไขมันหรือหัวมัน ก็เรียก

ข.1 <กาโฮ> /กาโฮ/ ข.2 <ตุรีกาโฮ> /trəy kaahao/ ข.3 <กาโฮ> /กาโฮ/
กระออบ ว.มีกลิ่นหอม

ข.5 /kraʔoop/ 53 เทียบคำเขมร <กรออบ>

กระแอบ น.ชื่อสัตว์ที่ล่าตัวและขาเป็นปล้องมีหลายวงค์ หัวและลำตัวแบนหรือ
ค่อนข้างแบน มีจำนวน 15-23 ปล้อง

ข.2 <แกออบ> /kʔaep/ ข.5 /kʔaep/

กระแอก

ข.5 /kʔaek/

53 <แกอก>

กระแอม ก. ทำเสียงแอมในคอคคล้ายโอ เพื่อให้โปรงคหรือให้เสียงหาย
เครือหรือเพื่อให้เขารู้

- ข. 1 <ครแหม> /กั้วแหม/ ข.3,4 <ครแหม> /กรอแหม/
ข.6 /kɿɛɛm/ ขบ. /kəɿɛɛm/ (TP,KL) /khəɿɛɛm/ (HK) ม.3 <คเอม> /เกี้ยะเอม/
ถน.2 /อะแหม/ ถต. แอม [ɿɛ:m³]

คำที่ใช้ร่วมกันอยู่ในภาษาเขมรและมลายู จำนวน 9 คำ

กระจูด น.ชื่อไม้ล้มลุกชนิด *Iperionia articulata* Domin ในวงศ์Cyperaceae
ลำต้นกลมภายในกลวง และมีเยื่ออ่อนหยุ่นคันเป็นข้อๆ ใช้สานเสื่อหรือกระสอบ

มล.1 karchut

ข.1 <จจุด> /จจจุด/

กระทง น.ไม้กระดานที่ยึดกราบเรือ หรือพาดแคมเรือทั้ง 2 ข้างเป็นตอนๆ

มล.1 kudong 53. กุดง

ข.2 <ขทง> /khtuŋ/ `กระทงเรือ กระทงนา'

กระบือ น.ควาย

มล.1 kərbau

ข.1 <กรบี> /กรอเบีย/ ข.2 <กรบี> /krabɔy/ ข.3 <กรบี>/กรอเบีย/

พระยาอนุমানราชธน (2531:62) ว่า กระบือ เดิมเป็นคำภาษาชวา-มลายู
แปลว่า `ควาย' เขมรยืมมาใช้แล้วไทยยืมจากเขมรอีกต่อหนึ่ง กระบือ เป็นภาษาเขียน
ปกติภาษาไทยใช้คำว่า <ควาย> ซึ่งเป็นคำไทดั้งเดิมที่ใช้อยู่ในไทถิ่นต่างๆ เช่น
ผ. /khwaay/ น.3 TU VAI TUC `ควายตัวผู้'

กะพง น.ชื่อปลาน้ำจืดชนิดหนึ่ง (Lates calcarifer) ในวงศ์ Latidae
อยู่ได้ทั้งน้ำจืดและน้ำเค็ม

มล.1 ikan kembong (ikan = ปลา)

ข.2 <ตรี จุพัง> /trɔy tɕpɔŋ/

ม.1 <ขพัง> /ขะโป้ง/

คำนี้ใช้เป็น <กะ-> อย่างเดียว

กระโดน น.ภาชนะสำหรับบ้วนน้ำและทิ้งของต่างๆที่ไม่ต้องการ

มล.1 kətɔr

ข.1 <กนุโถ> /ก๊อนโทร์/ ข.2,5 <กนุโถ> /kɔn.tɕhəo/

กระบะ น.ภาชนะไม้กั้นแบนมีขอบ ใช้อย่างถาด; ชื่อรถชนิดหนึ่ง ใช้บันทุกสิ่ง
ของ ทำตัวตั้งเป็นรูปร่างกระบะ เรียกว่า รถกระบะ, ตระบะ ก็ใช้

มล.1 gérabak

ข.1 <กุกาก> (กุกัก) ข.2 <กุกาก> /kbak/ ข.3,4 <กุกาก> /ก๊ะ๊ะ/ ข.6

/kbaʔ/

ม.1 <กุก> /ก๊ะ๊ะ/

กระชับ ก.แน่น แนบแน่น แนบกันสนิท พอเหมาะ

มล.1 kejap,kejap มล.3 kɔjap

ข.2 <ขุซาบ> /kɕhɔɔp/ ข.3 <กัซาบ> /ก๊อมจับ/ <ขุซาบ> /ขจับ/

<ปุรซาบ> /ปรอจับ/ ข.4 <กัซาบ> /ก๊อมจับ/ <ปุรซาบ> /ปรอจับ/ ข.5 /kɕhɔɔp/

53 เทียบภาษาเขมร <ขซาบ> ขบ. /kəhúp/ /húp/

กระพัด น.สายรัดกบบนหลังช้าง ก.สะพัด ผูก คาด ล้อม

มล.1 kərbat 'พัน' ข.3,4 <กรพาด> /กรอป้อด/

คำที่ไทยและเขมรใช้คล้ายคลึงกันแต่ยังไม่ทราบที่มา จำนวน 2 คำ

กระต๋อง น.เครื่องตำข้าวชนิดหนึ่ง ใช้ทำเหยียบปลายกระต๋องแล้วตีบ

ให้กระดก

ข.1,2,5 <เกฎ็อง> /kd+ɣŋ/ ข.3,4 <เกต็อง> /กต็อง/

ข.6 /kdɣŋ/ ละว้า /ngao/ ม.2 /həʔel/ ม.3 /həʔi:/ มล.1 gandar

ถน.1 /khok⁷mɔŋ⁴,mɔŋ⁴/ ถต.ต็อง [d+ɔŋ⁴] ล.3 /mɔ:ŋ¹xok⁴/

กระเบ็อง น.เครื่องมุงหลังคาหรือปูพื้นเป็นต้น ทำด้วยดินหรือวัสดุอย่างอื่น

โดยปกติเป็นแผ่น

ข.1 <เกบ็อง> /เกบ็อง/ ข.3 <เกบ็อง> /กเบ็อง/ ม.1 <โกรบ>

/โกรับ/

ถน.1 /din⁴khə:⁵/ ล.3 /din⁷xə:⁷,kəbə:ŋ²/ ล.4 /bɔŋ³/ น.3 /NGOAJ/

ย.2 /goua/ จ.2 /vax/

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

คำยืมจากภาษาอื่นๆ จำนวน 12 คำ

คำที่สันนิษฐานว่าเป็นคำยืมโดยตรงจากภาษาอื่นๆ จำนวน 8 คำ

คำยืมภาษาอังกฤษ จำนวน 2 คำ

กาแฟ coffee [กาแฟ]

เป็นคำยืมจากภาษาอังกฤษ coffee [kôfê] พบในศัพท์พจนานุกรมภาษาไทย
เท่านั้น

กะรัต น.หน่วยมาตราซึ่งเพชรพลอย 1 กะรัตเท่ากับ 20 เซนติกรัมหรือ3.0865 เกรน, ปริมาณทองคำแท้ที่ประสมอยู่กับธาตุอื่น

53. เทียบภาษาอังกฤษ carat มล.1 k rat

ภาษาไทยคงยืมคำนี้จากภาษาอังกฤษเนื่องจากเพิ่งพบคำนี้ใช้เป็นหน่วยซึ่งเพชรพลอย หรือวัดปริมาณทองคำแท้ ในสมัยโบราณนั้นกำหนดคุณภาพของเนื้อทองโดยเรียกตั้งแต่เนื้อสี่ถึงเนื้อเก้า โดยตั้งพิกัตราคาตามเนื้อทอง เช่น ทองเนื้อหก คือ ทองหนัก 1 บาท ราคา 6 บาท ทองเนื้อเก้า คือ ทองหนัก 1 บาท ราคา 9 บาท (53:380)

คำนี้ใช้เป็น กะรัต อย่างเดียว

คำยืมภาษามอญ จำนวน 3 คำ

กระทำ ก.ทำ จัดแจง ปรุ่งขึ้น สร้างขึ้น

อุไรศรี วรศรีณ (Uraisi Varasarin:65) อ้างใน วันทนีย์ ม่วงบุญ (2532:314) ว่า กระทำ เป็นคำยืมจากภาษามอญโบราณ <กินุทำ> /kindam/ `สร้าง,ทำ'

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กะเสียว/กะเรียว น.สีของม้าชนิดหนึ่ง ลักษณะเขี้ยวอมดำ

43. ว่าเป็นคำยืมภาษาตะเลง(มอญ) แปลว่า 'ม้า'

กระหนอบ นิงเสียว

42. ว่าเป็นคำยืมภาษามอญ

คำยืมภาษาทมิฬ จำนวน 4 คำ

กะไหล่ ก.เคลือบสิ่งที่เป็นโลหะด้วยเงินหรือทองเป็นต้น โดยวิธีใช้ปรอททาทำความร้อนแล้วจึงปิดทองหรือเงิน, กาไหล่ ก็ว่า

สุทธิวงศ์ พงศ์ไพบูลย์ (2516:56) ว่าภาษาทมิฬมี /kalayi/ อาบหรือชุบโลหะ'

คำยืมภาษาพม่า จำนวน 1 คำ

กะปี ของเค็มทำด้วยกุ่มกับเกลือขอลกและหมักไว้ ใช้ปรุงอาหาร เยื่อเคย
ก็ว่า

53. เทียบภาษาพม่า <งาปี>

ข.2 <กาพิ> /kaapi?> ข.3 <กาพิ> /กาปี/

คำยืมภาษาจีน จำนวน 1 คำ

กระเจี้ยว (ปาก) น.อวัยวะสืบพันธุ์เด็กชายเล็กๆ, อ้ายเจี้ยว ก็ว่า

ปราณี กายอรุณสุทธ์ (2526:352) ว่า (กระ) เจี้ยว มาจากคำจีนแต้จิ๋ว /tsiaw51/ ซึ่งแปลว่า 'นก'

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

คำที่สันนิษฐานว่าเป็นคำยืมผ่านภาษาเขมรหรือมลายู จำนวน 4 คำ

กะหรี น.แกงชนิดหนึ่งสีเหลือง ปรุงด้วยเครื่องเทศเรียกเครื่องแกงกะหรี
ที่บิดเป็นผงว่า ผงกะหรี

สุทริวงศ์ พงศ์ไพบูลย์ (2516:55) ว่า ภาษาทมิฬมี /kari/ มล.1,2
kari

กระออม น.หม้อน้ำ... กระออม กัลออม หรือกะละออม ก็ว่า

สุทริวงศ์ พงศ์ไพบูลย์ (2516:56) ว่า ภาษาทมิฬใช้ /kalayam/
กะป๋น น.กำป๋น (เรือเดินทะเล)

มล.1 kapal

ข.1 <กปาล> /กอปัล/

ม.1 <กมุปานุ> /ก้อมปาน/

บรรจบ พันธเมธา (2525:25) ว่า กะป๋น มาจากภาษาทมิฬ <กปัล>
แล้วเขมรกับมลายูยืมมาใช้ว่า <กปัล> พระยาอนุমানราชธน (2531:62) ว่า คำว่า กะป๋น
ที่เข้ามาเป็นคำไทย อาจจะเข้ามาทางมลายูทางเขมรหรือทางมอญก็ไม่อาจทราบได้

กระดาษ น.วัตถุเป็นแผ่นบางๆ โดยมากทำจากใยเปลือกไม้ ฟาง หญ้าหรือ
เศษผ้า เป็นต้น ใช้เขียนหรือพิมพ์หนังสือหรือห่อของและอื่นๆ

ข.1 <กรฎาส> /กรอด๊ะสึ/ ข.2 <กรฎาส> /kradah/ ข.3<กรฎาส>
/กรอด๊ะ/ ข.6 <กดาฮ> /kdaah/

มล.1 kertas มล.2 kertas

ถน.1 /kada:t¹/ พก. /cē³/ อท.2 /จึ/ ล.3 /kada:t⁵/
ล.4 /ka⁷da:t⁹/ ทค.2 /chia/ น.3 /BOŪ CHĪ/ จ.2 /cej/ ย.2 /sa⁴/

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กระดาศเป็นคำยืมจากภาษาโปรตุเกส มลายูและเขมรอาจยืมมาก่อนแล้วไทยจึงยืมต่อจากเขมรหรือมลายูอีกทีหนึ่ง คำดั้งเดิมในภาษาไทยใช้คำว่า "เยื่อ" หมายถึง "กระดาศ" เมื่อยืมคำ กระดาศ เข้ามาใช้ คำว่า เยื่อ ปัจจุบันจึงใช้ในความหมายว่า "สิ่งที่เป็นแผ่นบางๆ อยู่ตามผิวหรือภายในของสิ่งต่างๆ เช่น เยื่อหุ้ม เยื่อไม้ไผ่" เท่านั้น อาจกล่าวได้ว่า คำว่าเยื่อมีความหมายแคบลงจากที่เคยใช้ในสมัยก่อน

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

คำ <กระ-,กะ-> ที่เกิดจากการสร้างคำใหม่

คำ <กระ-,กะ-> ที่สันนิษฐานว่าสร้างขึ้นใหม่จากคำร่วมเชื้อสาย

คำที่พบในภาษาไทยทุกกลุ่ม จำนวน 10 คำ

1. กระจ๋อน	2. กระดัง
3. กระตุก	4. กระทืบ
5. กระบอก	6. กระบุง
7. กระรอก	8. กระหำ
9. กระได	10. กระจอก

คำที่พบเฉพาะในภาษาไทยกลุ่มตะวันตกเฉียงใต้ จำนวน 12 คำ

1. กะเบ้อ	2. กระดอง
3. กระเด้า	4. กระสวย
5. กระเหยง	6. กระหุ้ง
7. กระท้อน	8. กระยาง
9. กระสือ	10. กระด้าง
11. กระต่าย	12. กระหม่อม

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

คำ <กระ-,กะ-> ที่สันนิษฐานว่าสร้างขึ้นใหม่จากคำไทยกลาง

คำ <กระ-,กะ-> ที่เป็นคำเปลี่ยนเสียง จำนวน 78 คำ

<ข> /kha-/ เปลี่ยนเป็น <กระ-,กะ-> /kra-,ka-/ จำนวน 27 คำ

1. ขมิบ	> กะมิบ/กะหมิบ	2. ขมับ	> กะหมับ
3. ขม้่า	> กะม้่า	4. ขมึ้น	> กะมึ้น
5. ขมุ่น	> กะหมุ่น	6. เขมัน	> กะเม่น
7. ขมวบ	> กะหมวบ	8. เขม่ว	> กะแม่ว/กะแหม่ว
9. ขยด	> กะหยด	10. โขยก	> กะหยก/กะโหยก
11. ขยอก	> กะหยอก	12. ขย่อน	> กะย่อน
13. ขยะ	> กะยะ/กะหยะ	14. ขยัก	> กะหยัก
15. ขยิก	> กะหยิก/กะยิก	16. ขยิบ	> กะหยิบ
17. ขนาก	> กะหนาก	18. ขยืม	> กะหยืม
19. ขนาด	> กะหนด	20. ขรม	> กะหรม
21. ขนาบ	> กะหนาบ	22. เขมิ่ง	> กะเหมง
23. เขม็ด(เขม) > กะเหม็ด		24. เขมัน	> กะเหม่น
25. เขมบ	> กะแหมบ	26. ขจร	> กะจร
27. เขยก	> กะหยยก		

<ตระ-,ตะ-> /tra-,ta-/ เปลี่ยนเป็น <กระ-,กะ-> /kra-,ka-/ จำนวน 27 คำ

1. ตะกร่อม	> กะกร่อม	2. ตะกร้า	> กะกร้า/กะตร้า
3. ตะกรุม	> กะกรุม/กตรุม	4. ตะกัด	> กะกัด
5. ตะแกรง	> กะแกรง	6. ตะโกน	> กะโกน
7. ตะหนก	> กะหนก/กระดก	8. ตะไน	> กะไน
9. ตะเบ็ง	> กะเบ็ง	10. ตะโบม	> กะโบม
11. ตะไบ	> กะไบ	12. ตะปู	> กะปู

13. ตะพาก > กะพาก	14. ตะพาบ > กะพาบ
15. ตะเพ็ด > กระเพล็ด/กะเพ็ด	16. ตะโพน > กะโพน
17. ตระมวล > กระมวล	18. ตระมัน > กระมัน (ทะมัน)
19. ตวาด > กะหวาด	20. โตนด > กะโหนด
21. ตะพด > กะพด	22. ตะบัน > กะบัน
23. ตระหนัก > กหนัก	24. ตระลบ > กระหลบ
25. ตลิ่ง > กระลิ่ง	26. ตะกรับ > กระตรับ
27. ตะกรุด > กตรุด/กะตรุด/กะตุด	

* เสียง /t-/ > /k-/ นี้ในคำบางคำอาจมีการสลับเสียงในคำด้วย เช่น

ตะกรุม > กตรุม	ตะกร้า > กะตรา
ตะกรุด > กตรุด	ตระหนก > กระดก

<สะ-,ส-> /sa-/ เปลี่ยนเป็น <กระ-,กะ-> /kra-,ka-/ จำนวน 14 คำ

1. สะดุ้ง > กะดุ้ง	2. สะดุด > กะดุด
3. สะตุ > กะตุ	4. สะท้าน > กะท้าน
5. สะเทือน > กะเทือน	6. สะทอน > กะทอน
7. สะบาย > กะบาย	8. สะบัด > กระบัด
9. สะเบียง > กะเบียง	10. สะพาน > กพาน
11. ส้มก > กะหมัก	12. สมัน > กะหมัน
13. สมุก > กะหมุก	

<ระ-> /ra-/ เปลี่ยนเป็น <กระ-,กะ-> /kra-,ka-/ จำนวน 4 คำ

1. ระคาย > กระคาย	2. ระเบียง > กะเบียง
3. ระย่อม > กระย่อม	4. ระอุ > กระอุ

<ประ-> /pra-/ เปลี่ยนเป็น <กระ-,กะ-> /kra-,ka-/ จำนวน 3 คำ

1. ประตัก > กะตัก
2. ประทับ > กะทับ
3. ประดวน > กะดวน

<ทะ-,ท-> /tha-/ เปลี่ยนเป็น <กะ-,ก-> /ka-/ จำนวน 2 คำ

1. ทวาย > กะว้าย
2. ทะเบียน > กเบียน

<จ-> /t a-/ เปลี่ยนเป็น <กะ-> /ka-/ จำนวน 1 คำ

1. จวก > กะหวก

<ล-> /l-/เปลี่ยนเป็น <กะ-> /ka-/ จำนวน 1 คำ

1. ลมาะ > กะเมาะ

คำ <กระ-,กะ-> ที่เป็นคำผสาน

คำผสานแท้ จำนวน 21 คำ

1. คำที่เกิดขึ้นใหม่มีความหมายเกี่ยวข้องกับคำพยางค์เดียวเดิม พบอยู่ 11 คำ

ก. คำกริยาเปลี่ยนเป็นคำนาม พบอยู่ 5 คำ คือ

จิบ ก. ลืม, ดืม ที่ละนิด

กระจิบ น. ด้วยขนาดเล็กที่สุดสำหรับจิบ

จุก ก. เอาสิ่งใดสิ่งหนึ่งอุดปากขวด เป็นต้น เช่น เอาไม้ก๊อกจุก

ปากขวด

กระจุก น. สิ่งของที่รวมกันเป็นกลุ่ม

บัง ก.กั้น กั้น หรือปิดไม่ให้เห็น ไม่ให้ผ่าน ไม่ให้โดน เช่น บังแดดบังฝน บังลม ยืนบัง

กระบัง น.เครื่องบัง เช่น กระบังหมวก เครื่องกัน เครื่องรับ เช่น กระบังหอก (คำว่า 'กระบัง' นี้พบว่าในภาษาเขมร ใช้ว่า <กฺบ่าง> /kba / แปลว่ากระบังหน้า, กระจังกู้ ซึ่งคล้ายคลึงกับภาษาไทยเช่นกัน)

บี ก.ทำให้แตกออกหรือหลุดออกเป็นชิ้นๆด้วยนิ้ว เช่น บีขนมปัง
กระบี น.แท่ง แผ่น หรือชิ้นที่บีหรือแยกออกจากส่วนใหญ่

แบะ ก.แบออก เช่น แบะหนังสือ ทำให้อ้า เช่น แบะทุเรียน
กระแบะ น.แผ่น ชิ้น ส่วน กระแบ่ก็ว่า

ข. คำกริยาเปลี่ยนเป็นคำวิเศษณ์ พบ 2 คำ คือ

เจาะ ก.ทำให้เป็นช่องเป็นรู
กระเจาะ ว.มีแผลเป็นที่ลูกตา เรียกว่า ตากระเจาะ

อวล ก.ตลบ ฟุ้ง หวน กลบ หอมตลบ ฟุ้งด้วยกลิ่นหอม มักใช้เข้าคู่กับคำอบ เป็นอบอวล
กระอวล ว.อวล หอมตลบ

ค. คำนามเปลี่ยนเป็นคำกริยา พบ 2 คำ คือ

จาน น.ภาชนะรูปแบบๆสำหรับใส่สิ่งของต่างๆ,เรียกของที่มีลักษณะเช่นนั้น เช่น จานเสียง

กจาน ก. To put rice in a ragout; plate (41) 'ดักข้าวใส่ในแกง, จาน (ragout-อาหารชนิดหนึ่ง)

ฟาย Hollow of hand. (41) `อุ้งมือ'

กฟาย To take up in the hollow of the hand, to take
hold of with the hand: (41) `เอาอุ้งมือตัก'

ง. คำวิเศษณ์เปลี่ยนเป็นคำกริยา พบ 1 คำ คือ

ดิกๆ ว.ระรัว ในคำว่า ไหวดิกๆ สั่นดิกๆ

กระดิก ก.ไหว ทำปลายอวัยวะเช่นมือหรือเท้าให้ไหว

จ. คำนามเปลี่ยนเป็นคำวิเศษณ์ พบ 1 คำ คือ

ท่อน น.ส่วนที่ตัดหรือทอนออกเป็นตอนๆ เช่น ท่อนหัว ท่อนกลาง

ท่อนหาง

กท่อน ว. In rags in pieces torn. ขาดกท่อน To split
in pieces. (41) `ขาดออกเป็นท่อนๆ'

2. คำที่เกิดใหม่มีความหมายตรงข้ามกับคำพยางค์เดียวเดิม พบ 1 คำ คือ

แสง น.ความสว่าง สิ่งที่ทำให้ดวงตาแลเห็น

กะแสง นั้นคือเป็นเงากี่ว่า เหมือนคำพูดว่าพันคนนั้นดำเปนกะแสง(33)

3. คำที่เกิดใหม่มีความหมายแตกต่างจากคำพยางค์เดียวเดิม พบ 5 คำ คือ

ก. คำกริยายังคงเป็นคำกริยาแต่ความหมายของคำเปลี่ยนไปพบ 4 คำ คือ

ทุ่ม ก.เอาของหนักๆทิ้งลงไป เช่น เอาก้อนหินทุ่มลงไปในน้ำ ทิ้ง

ทับลง ทิ้งถล่ม

กระทุ่ม ก.เอาเท้าตุน้ำเมื่อเวลาว่ายน้ำ ดี

เยื่อ ก. To take away forcibly (41)

เกาะเยื่อ ก. To take hold of each other (41)

หยั่ง ก. To comb the hair from top to bottom (41)

'หวีผมจากโคนถึงปลายผม'

กระหย่ง ก. To stand on tiptoe (41) 'ยืนเขย่ง'

ไอ ก. cough: to cough (41) 'ไอ'

กะไอ ก. To make a sign by coughing (41) 'ทำสัญญาณโดย

การไอ'

ข. คำนามยังคงเป็นคำนามแต่ความหมายเปลี่ยนไป พบ 1 คำ คือ

ไอ น. สิ่งที่มีลักษณะอย่างควัน ลอยออกมาจากของที่ถูกความร้อนทำให้ระเหย

กระไอ น. กลิ่น (ใช้เฉพาะกลิ่นของสิ่งของจวนจะบูด) เช่น แกงมีกระไอจวนจะบูดแล้ว

4. คำที่เกิดขึ้นใหม่มีความสัมพันธ์กับคำเดิมอยู่บ้าง จัดเป็นกลุ่มที่อาจจะเป็นคำ
ผสานแท้

จวบ ก. เอาปากดูดโดยเร็วและแรง อาการที่ปลาไหลทำอย่างนั้น

กระจวบ น. ส่วนของโคมตรงที่สวมหลอด

ชุ่ม ก. มีน้ำหรือของเหลวซึมซาบเอิบอาบอยู่ เช่น ชุ่มคอ

กะชุ่ม ว. well, firm, solid (41) 'ดี, แข็งแรง, แน็ง'

ออก ก.อาการที่เคลื่อนไปข้างนอกหรือพ้นจากที่ปิดบัง เช่น เลือด

ออก แดดออก

กะออก นั่นก็ว่ารากออกเหมือนกัน

แชะ ก.เอาเครื่องมือแบบๆ เช่น ตะหลิวหรือเสียมแทงเบาๆ โดยรอบแล้วซ้อนขึ้นให้หลุดล่อนจากที่เดิม, โดยปริยายหมายความว่า เร่งรัด

กระแชะ ก.ขยับกระทบเข้าไป เช่น ขยับตัวกระแชะเข้าไป

คำผานเทียม จำนวน 136 คำ

คำผานเทียมที่เกิดจากการเติม <กระ-,กะ-> หน้าคำพยางค์เดียว แล้วความหมายไม่เปลี่ยนแปลง

กลุ่มที่ 1 คำที่พบใช้เฉพาะในคำประพันธ์ พจนานุกรมราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 จะบอกว่าเป็น (กลอน) แสดงว่าเป็นคำที่ใช้เฉพาะในบทร้อยกรองเท่านั้น จำนวน 45 คำ

1. กร > กระกร	2. กร้าว > กะกร้าว
3. กรีด > กระกรีด	4. กรุ่น > กระกรุ่น
5. เกรอก > กระเกรอก	6. เกริ่น > กระเกริ่น
7. เกรียว > กระเกรียว	8. เกรี้ยว > กระเกรี้ยว
9. เกลือก > กระเกลือก/กระเลือก	10. ก่อง > กะก่อง
11. เกาะ > กะเกาะ	12. จัก > กระจัก
13. ชิด > กระชิด	14. ดาก > กระดาก
	(*อาหม ดาก = กระเดาะปาก) (53:24)
15. ตุ่น > กระตุ่น	16. โตน > กระโตน
17. เขื่อม > กระเขื่อม	18. เบิก > กระเบิก
19. ป่อง > กระป่อง	20. เผ่น > กระเผ่น

21. เฝิง > กระเฝิง	22. กลด > กระลด
23. กลบ > กระลบ	24. กลอก > กระลอก/กระหลอก
25. กลัด > กระลัด	26. กลับ > กระลับ/กระหลับ
27. กลาย > กระลาย	28. เกลียด > กระเลียด
29. เกลือก > กระเลือก	30. กวัด > กระวัด
31. หมอบ > กระหมอบ	32. เห็น > กระเห็น
33. เสีย > กระเหนียด	34. เหน้อ > กระเหน้อ
35. แหนบ > กระแหนบ	36. โหม > กระโหม
37. โหย > กระโหย	38. อิด > กระอิด
39. อึก(ทีก) > กระอึก	40. อีด(อัด) > กระอีด
41. เอิก(เกริก) > กระเอิก	42. เอิบ > กระเอิบ
43. แชะ > กระชะ	44. สรวล > กระสรวล
45. หวน > กระหวน	

กลุ่มที่ 2 คำที่พบใช้ทั่วไป จำนวน 91 คำ

1. เกณฑ์ > กะเกณฑ์	2. เกย > กะเกย
3. เก้อ > กะเก้อ	4. ช้อ > กะช้อ
5. จ้อย > กระจ้อย	6. จำ > กะจำ
7. จ่าง > กระจ่าง	8. จิว > กระจิว
9. จู้ > กระจู้	10. เจอะ > กเจอะ
11. โจม > กะโจม	12. โจร > กโจร
13. ฉาน > กระฉาน	14. ฉีด > กระฉีด
15. ฉุด > กะฉุด	16. ช้อย > กระช้อย
17. ชี้ > กชี้	18. ชุ่ม > กระชุ่ม
19. เซ็น > กระเซ็น	20. เต็ง > กระเต็ง
21. เต็น > กระเต็น	22. เตาะ > กระเตาะ

23. เดี่ยว > กะเดี่ยว	24. แด่ว > กระจ่าง
25. แดะ > กระจ่าง	26. โดด > กระจ่าง
27. ได > กระจ่าง	28. ต้อย > กต้อย(ร้อย)
29. ตูก > กระจ่าง	30. แตน > กแตน(ตักแตน)
31. โต > กโต	32. ถด > กระจ่าง
33. ถัด > กระจ่าง	34. เถิบ > กระจ่าง
35. น่อง > กระจ่าง	36. นั้น > กระจ่าง
37. นี้ > กระจ่าง	38. โนน > กระจ่าง
39. บัด > กระจ่าง	40. บ่าง > กระจ่าง
41. บิด > กระจ่าง	42. บุป > กระจ่าง
43. เบ่ง > กระจ่าง	44. ปก > กปก
45. ปุด > กปุด(หลุด)	46. ผม > กระจ่าง
47. ผอ > กผอ(เรือ)	48. ผง > กผง
49. พร้ม > กระจ่าง	50. พรุด > กพรุด
51. เพ้อ > กระจ่าง	52. แพ้ม > กแพ้ม
53. ฟืด > กระจ่าง	54. ม้ว > กม้ว
55. ย่อง > กระจ่าง	56. ไร > กระจ่าง
57. ล่อ(หลอก) > กระจ่าง	58. ลิบ > กระจ่าง
59. สอด > กระจ่าง	60. สาด > กระจ่าง
61. สีด > กระจ่าง	62. มัด > กระจ่าง
63. หย่อม > กระจ่าง	64. หยาก > กระจ่าง
65. หราน > กระจ่าง	66. หว่า > กระจ่าง
67. หอบ > กระจ่าง	68. เข็ม > กระจ่าง
69. แหบ > กระจ่าง	70. แหลม > กหลม
71. แหะ > กระจ่าง	72. โหด > กระจ่าง
73. โหยง > กระจ่าง	74. โหย่ง > กระจ่าง

75. อาก > กะอาก	76. เอว > กระเอว
77. แอบ > กะแอบ	78. แอม > กะแอม
79. โอบ > กะโอบ	80. โฮก > กโฮก
81. จะ > กะจะ(จะแจ้ง)	82. จุน > กจุน(จุนเจือ)
83. จุก > กจุก(จุกเงิน)	84. เข้า > กระเข้า(เข้าชี้)
85. ดูก > กะดูก(ดูกติก)	86. ป่า > กะป่า(ปุมป่า)
87. พราง > กพราง	88. เพิก > กะเพิก(เพิกถอน)
89. ยอก > กะยอก(ยักยอก)	90. ย่อง > กระย่อง
91. ยาก > กระยาก(หยากเยื่อ)	

คำซ้ำเสียงบางส่วน จำนวน 72 คำ

1. กะกรือ-กะกรือกะกรน	2. กะจ้อ-กะจ้อกะแจ้
3. กระเจ็ด-กระเจ็ดกระเจิง	4. กจฺย-กจฺยกจฺก
5. กเฉาะ-กเฉาะกเฉะ	6. กโจก-กโจกกจฺก
7. กะเซะ-กะเซะกะแซะ	8. กตัก-กตักกเตี้ย
9. กะเตี้ยก-กะเตี้ยกเตือก	10. กตก-กตกกตาก
11. กตึง-กตึงกตาง	12. กโตง-กะโตงกตอง
13. กบัว-กบัวกเบียด	14. กะนุก-กะนุกกะเบิด
15. กนูด-กนูดกเบิด	16. กะนุ้ม-กะนุ้มกะบ้าม
17. กะแบ้-กะแบ้กะบัว	18. กปรก-กปรกกปร้า
19. กปริบ-กปริบกปรอย	20. กะปอด-กะปอดกะแปด
21. กโป้-กโป้กเป้	22. กโผลก-กโผลกกผลก
23. กพก-กพกกะเพ้อ	24. กะพล่อง-กะพล่องกะแพล่ง
25. กมัด-กมัดกเมียด	26. กะยูก-กะยูกกะยิก
27. กะโย่-กะโย่กะเย่	28. กะโย่ง-กะโย่งกะเย่ง
29. กระหยก-กระหยกกระเหยก	30. กโร-กโรกเร

31. กะลน-กะลนกะลาน	32. กะลือก-กะลือกกะลิก
33. กระวอก-กระวอกกระแวก	34. กะวิด-กะวิดกะवाद
35. กะวูด-กะวูดกะवाद	36. กะเวย-กะเวยกะวาย
37. กะเว้า-กะเว้ากะวอด	38. กสก-กสกกสกา
39. กะเสือก-กะเสือกกะสน	40. กะหลิบ-กะหลิบกะล้อย
41. กระแหนะ-กระแหนะกระแหน	42. กะโหรง-กะโหรงกะเหรก
43. กะอ้อง-กะอ้องกะอั้ง	44. กะอู้-กะอู้กะอี่
45. กระชู-กระช่างกระชู	46. กระซาบ-กระซิบกระซาบ
47. กระเซอ-กระเซอะกระเซอ	48. กदन-กดงกदन
49. กะด้าม-กดิบกระด้าม	50. กดั่ง-กดั่งกดั่ง
51. กะเดี่ย-กะดิกกะเดี่ย	52. กตรา-กระตรากกตรา
53. กะเต้ง-กโต้งกะเต้ง	54. กเตรือ-กะโตรกกเตรือ
55. กระเทียบ-กระทบกระเทียบ	56. กะปุย-กะปุกกะปุย
57. กพล้าน-กพลุกกพล้าน	58. กพรวด-กพรวดกพรวด
59. กพ้อง-กพกกพ้อง	60. กเพิน-กพกกเพิน
61. กพุ่ม-กพกกพุ่ม	62. กแม่-กมัดกแม่
63. กะแมม-กะมอมกะแมม	64. กะเรี่ย-กะวาดกะเรี่ย
65. กะวาด-กวูดกะवाद	66. กะวาย-กะวนกะวาย
67. กสิง-กสูงกสิง	68. กเสียง-กแสงกเสียง
69. กระแสะ-กระเสาะกระแสะ	70. กะแอด-กะอดคกะแอด
71. กรกรับกรกรยบ	72. กจ้งกจ้ง

คำ <กระ-,กะ-> ที่ยังไม่ทราบที่มา จำนวน 227 คำ

1. ชื่อพืช (37 คำ)

1. กกรน	2. กะกลิ้ง
3. กระเจี๊ยบ	4. กระเจี๊ยบ
5. กระดอม	6. กตั้ง
7. กะด้าง	8. กระดาด
9. กระต้อย	10. กะเตอรย
11. กระเตอะ	12. กระถิน
13. กระทาด	14. กระทุ
15. กระแท่ง	16. กระแทน
17. กะนวล	18. กระนาล
19. กระบาก	20. กระบุศ
21. กระบูน	22. กระเบียด
23. กระเบียน	24. กะพ้อ
25. กะเพียด	26. กะมำ
27. กะเมง	28. กะเม็ย
29. กระย้อม	30. กะลอน
31. กะหนะ	32. กะหนาน
33. กะหลง	34. กะหล่ำ
35. กระเหนียด	36. กระแหยก
37. กะอาม	

2. ชื่อสัตว์

ปลา จำนวน 14 คำ

1. กะซี	2. กระตี

3. กโศ	4. กระต๊อบ
5. กะตัก	6. กเพี้ยน
7. กระมัง	8. กระมัน
9. การ้อน	10. กระสง
11. กระสร้อย	12. กระสูบ
13. กระโสง	14. กระแหง

นก จำนวน 19 คำ

1. กะจิบ	2. กะดง
3. กระต้อ	4. กระตืด
5. กระเต่า	6. กระเต็น
7. กระโต้/กระโต	8. กระถั่ว/กระถั่ว
9. กระทับ	10. กะทึ
11. กระบ่า	12. กะปุด
13. กะพ้อ	14. กะราง/กะกลาง
15. กระลิง	16. กะวะ
17. กระแวน	18. กระหรอด
19. กโตร	

แมลง จำนวน 5 คำ

1. กระฉง	2. กะทูน
3. กระทู้	4. กระแท้
5. กหมวน	

สัตว์อื่นๆ จำนวน 6 คำ

1. กระชู้	2. กระเต็น
3. กระแต	4. กระบุด
5. กะพรุน	6. กะหลน

3. ชื่อสิ่งของต่างๆ

ภาชนะสาน จำนวน 10 คำ

1. กระชะ	2. กระชู่
3. กระชุก	4. กระทอ/กรธอ
5. กระทาย	6. กระบัน
7. กระบาย	8. กระลุ่ม
9. กระหลุก	10. กระแอบ

เครื่องมือตัดกัศัตว์ จำนวน 4 คำ

1. กะต้ำ	2. กะริง/กะหรีง
3. กะลัน	4. กะวะ

ชื่อชนชาติ จำนวน 4 คำ

1. กระแซ	2. กะโซ้, โซ้
3. กะเลิง, กะลิ่งค์	4. กะเหรีียง

คำเรียกชื่อสิ่งต่างๆ จำนวน 34 คำ

1. กจุก	2. กระเขียด
3. กะแซ่	4. กะโซ้
5. กะตัน	6. กะตร้อ
7. กัดัง	8. กระตีก
9. กระถอบ	10. กะถาง
11. กระทวย	12. กระทุ้ (เสารั่ว)
13. กระทุ้ (ข้อความ)	14. กะโทก
15. กะโนน	16. กะบัง (ดินขาว)
17. กะบัง (กลีบดอกไม้)	18. กระบี้
19. กระป่อง	20. กระเป่า
21. กระปุก	22. กะแป้น
23. กะแปะ	24. กะพล้อ

25. กะพด	26. กระทบ
27. กระทบ	28. กะสม
29. กระทบ	30. กระทบ
31. กระทบ	32. กระทบ
33. กะไส	34. กระทบ
4. คำกริยา จำนวน 30 คำ
1. กะกาย	2. กะกิก
3. กะโกง	4. กระทบ
5. กะชวก	6. กระทบ
7. กระทบ	8. กระทบ
9. กระทบ	10. กระทบ
11. กะเตก	12. กระทบ
13. กะณุย	14. กะทก/กะโทก
15. กระทบ	16. กะทก
17. กะไท้, กะไท	18. กระทบ
19. กระทบ	20. กระทบ
21. กระทบ	22. กระทบ
23. กะหมอด	24. กระทบ
25. กระทบ	26. กะหิง
27. กระทบ	28. กระทบ
29. กระทบ	30. กระทบ
5. คำอื่นๆ จำนวน 63 คำ
1. กะจ่อม	2. กะแจ้
3. กระทบ	4. กะเจก
5. กระทบ	6. กระทบ
7. กะชุน	8. กะด้อง
9. กระทบ	10. กระทบ

11. กระตอน	12. กะต้อม
13. กะแดง(mutual emulation)	
14. กระแต่่ว	15. กะถั่ง
16. กโถก	17. กระทั่ง
18. กระเท่	19. กโธ
20. กะบด (ทำปาก)	21. กะบอย
22. กะแบ,กะแบ้	23. กระป่า
24. กะเปาะ	25. กะปี
26. กะผั้น	27. กระผาก
28. กระผาน	29. กระผีก
30. กระพง (กำลั้ง)	31. กะพุ่ม
32. กพะ	33. กระพัด (ไล่ไม่หยุด)
34. กะพั้น	35. กพุง
36. กะเพ	37. กเพรา
38. กะเพร่า (unbroken rice)	39. กะเพ็ง
40. กะเพิก	41. กระแพ้ง
42. กระมั่ง/กระหมั่ง	43. กะเยอ
44. กเร (newly made)	45. กะลวย
46. กะล่อน	47. กระลำ
48. กะลิก	49. กะสบ
50. กระสบ	51. กะสาน
52. กะหมอก	53. กะหรง
54. กะหรง	55. กระหัง/กระหาง
56. กะหิด	57. กะเหม
58. กระแหม	59. กะหล่น
60. กะโหก	61. กะเอื้อย
62. กะอ้า	63. กระซับ

ภาคผนวก ข.

คำ <กระ-,กะ-> ที่พบในสมัยรัตนโกสินทร์ทั้ง 3 สมัย จำนวน 200 คำ
คำที่มีรูปเขียนเป็น <กระ-,กะ-> ที่พบในสมัยรัตนโกสินทร์ทั้ง 3 สมัย จำนวน 171 คำ

คำ	รัตนโกสินทร์ตอนต้น	รัตนโกสินทร์ตอนกลาง	ปัจจุบัน
<กระ--กะ->			
กะเกณฑ์	กะเกณฑ์	กะเกณฑ์	กะเกณฑ์
กระจง	กะจง	กจง กะจง กระจง	กะจง กระจง
กระจอก (นก)	กะจอก	กจอก กะจอก	กระจอก
กระจอก(เขย)	กะจอก	กะจอก กระจอก	กระจอก
กระจ้อย	กระจ้อย	กจ้อย กะจ้อย กระจ้อย	กระจ้อย
กระจิ่ง	กะจิ่ง กระจิ่ง	กจิ่ง กะจิ่ง กระจิ่ง	กะจิ่ง กระจิ่ง
กระจัด	กะจัด	กจัด	กระจัด
กระจับ(ต้นไม้)	กะจับ กระจับ	กจับ กะจับ กระจับ	กะจับ กระจับ
กระจ่าง	กะจ่าง กระจ่าง	กะจ่าง กระจ่าง	กะจ่าง กระจ่าง
กระจาด	กะจาด	กจาด กะจาด กระจาด	กะจาด กระจาด
กระจาบ	กระจาบ	กจาบ กะจาบ กระจาบ	กะจาบ กระจาบ
กระเจา	กะเจา	กเจา กะเจา กระเจา	กะเจา กระเจา
กระเจาะ	กะเจาะ	กะเจาะ กระเจาะ	กะเจาะ กระเจาะ
กระแจะ	กะแจะ กระแจะ	กะแจะ กระแจะ	กะแจะ กระแจะ
กระจิบ(นก)	กะจิบ	กจิบ กะจิบ กระจิบ	กะจิบ กระจิบ
กระจวบ	กะจวบ	กจวบ กะจวบ กระจวบ	กะจวบ กระจวบ
กระจูด	กะจูด	กะจูด กระจูด	กระจูด
กระโจน	กระโจน	กโจน กะโจน	กะโจน กระโจน
กระโจม	กระโจม	กโจม กะโจม กระโจม	กะโจม กระโจม

คำ <กระ--กะ-->	รัตนโกสินทร์ตอนต้น	รัตนโกสินทร์ตอนกลาง	ปัจจุบัน
กระฉอก	กะฉอก กระฉอก	กฉอก กะฉอก กระฉอก	กะฉอก กระฉอก
กระฉ่อน	กะฉ่อน	กฉ่อน กะฉ่อน กระฉ่อน	กะฉ่อน กระฉ่อน
กระโฉม(ชื่อผัก) กะโฉม		กโฉม กะโฉม	กะโฉม กระโฉม โฉม
กะซอน(ที่กรอง) กะซอน		กซอน กะซอน	กะซอน กระซอน
กะชะ	กะชะ	กะชะ กระชะ	กะชะ
กระชาก	กะชาก กระชาก	กชาก กะชาก กระชาก	กะชาก กระชาก
กระชาย	กะชาย กระชาย	กชาย กะชาย กระชาย	กะชาย กระชาย
กระเชอ	กะเชอ กระเชอ	กะเชอ กระเชอ	กระเชอ
กระชู่	กะชู่	กชู่ กะชู่ กระชู่	กะชู่ กระชู่
กระแซง	กะแซง กระแซง	กแซง กะแซง กระแซง	กะแซง กระแซง
กระแชะ	กะแชะ	กะแชะ	กระแชะ
กระโซก	กะโซก	กโซก กระโซก	กระโซก
กระชาบ	กะชาบ กระชาบ	กชาบ กระชาบ	กระชาบ
กะชุง	กะชุง	กะชุง กระชุง	กะชุง กระชุง
กระเข็น	กะเข็น	กะเข็น กระเข็น	กะเข็น กระเข็น
กะแซ	กะแซ	กะแซ กระแซ	กะแซ กระแซ
กะดก	กะดก	กดก กะดก กระดก	กะดก กระดก
กะดวน	กะดวน	กะดวน กระดวน	กะดวน กระดวน
กะดอ	กะดอ	กะดอ กระดอ	กะดอ กระดอ
กะดอง	กะดอง	กดอง กะดอง กระดอง	กะดอง กระดอง
กะดอน	กะดอน	กดอน กะดอน กระดอน	กะดอน กระดอน
กะดอม	กะดอม	กดอม กะดอม กระดอม	กะดอม กระดอม
กะดาก	กะดาก กระดาก	กดาก กะดาก กระดาก	กะดาก กระดาก
กะดาด	กระดาด	กะดาด	กะดาด กระดาด
กะดาษ	กะดาษ	กดาษ	กระดาษ

คำ <กระ~~กะ>	รัตนโกสินทร์ตอนต้น	รัตนโกสินทร์ตอนกลาง	ปัจจุบัน
กะเด้า	กะเด้า	กเด้า กะเด้า กระเด้า	กะเด้า กระเด้า
กะเดาะ	กะเดาะ	กะเดาะ กระเดาะ	กะเดาะ กระเดาะ
กะดิก	กะดิก	กดิก กะดิก กระดิก	กะดิก กระดิก
กระดิง	กะดิง กระดิง	กดิง กะดิง กระดิง	กะดิง กระดิง
กระเดือก (กลืน กะเดือก อย่างลำบาก)	กะเดือก	กเดือก กะเดือก กระเดือก	กะเดือก กระเดือก
กะเดื่อง (ครก ตำข้าว)	กะเดื่อง	กเดื่อง กะเดื่อง กระเดื่อง	กะเดื่อง กระเดื่อง
กะดุม	กะดุม	กดุม	กะดุม กระดุม
กะดุก	กะดุก กระดุก	กดุก กระดุก -ดุก	กะดุก กระดุก
กระเด็น	กระเด็น	กเด็น กะเด็น กระเด็น	กะเด็น กระเด็น
กะแต้ว	กะแต้ว	กะแต้ว กระแต้ว	กะแต้ว กระแต้ว
กระโดก	กะโดก	กโดก, -โดก, กระโดก	กะโดก กระโดก
กระโดด	กะโดด	กโดด กะโดด กระโดด	กะโดด กระโดด
กระต้อ(เครื่อง ดับไฟ)	กะต้อ	กต้อ กะต้อ	กระต้อ
กระต่าย(เครื่อง ขูดมะพร้าว)	กะต่าย	กต่าย กะต่าย กระต่าย	กะต่าย กระต่าย
กระดิก	กะดิก	กดิก กะดิก กระดิก	กะดิก กระดิก
กระตุก(ตึง)	กะตุก	กตุก กะตุก กระตุก	กะตุก กระตุก
กระเด็น	กระเด็น/กะเคน	กเด็น	กะเด็น กระเด็น
กระแต	กะแต	กะแต กระแต	กะแต กระแต
กระถด	กะถด	กถด กะถด	กะถด กระถด
กระถาง	กะถาง	กถาง กะถาง กระถาง	กะถาง กระถาง
กะถิน(ต้นไม้)	กะถิน กระถิน	กถิน กะถิน กระถิน	กะถิน

คำ <กระ--กะ-->	รัตนโกสินทร์ตอนต้น	รัตนโกสินทร์ตอนกลาง	ปัจจุบัน
กระโดน	กะโดน กระโดน	กโดน กะโดน กระโดน	กะโดน กระโดน
กระทก	กะทก	กะทก กระทก	กะทก กระทก
กระทง(ไม้คั่นใน เรือ)	กะทง	กทง	กะทง กระทง
กระทง(ที่นา)	กะทง	กทง กะทง กระทง	กะทง กระทง
กระทรวง	กระทรวง	กะทรวง กระทรวง	กระทรวง
กระทอ	กะทอ กระทอ	กะทอ กระทอ	กะทอ กระทอ
กระทอก	กะทอก	กทอก กะทอก กระทอก	กะทอก กระทอก
กระท่อม	กะท่อม กระท่อม	กท่อม กะท่อม กระท่อม	กะท่อม กระท่อม
กระทัง (ดี)	กะทัง กระทัง	กทัง	กะทัง กระทัง
กระทัง(จนถึง)	กะทัง	กทัง กะทัง กระทัง	กะทัง กระทัง
กระทา	กะทา กระทา	กทา กะทา กระทา	กะทา กระทา
กระทาย (ภาชนะ)	กะทาย	กทาย กะทาย กระทาย	กะทาย กระทาย
กระทึ (น้ำคั้น จากมะพร้าว)	กะทึ	กะทึ กระทึ	กะทึ กระทึ
กระทิง(ปลา)	กะทิง	กทิง กะทิง กระทิง	กะทิง กระทิง
กระทิง (วัว)	กทิง กระทิง	กทิง กะทิง กระทิง	กะทิง กระทิง
กระทึบ(เหยียบ)	กะทึบ กระทึบ	กทึบ กะทึบ กระทึบ	กะทึบ กระทึบ
กระทือ	กะทือ	กทือ กะทือ กระทือ	กะทือ กระทือ
กระท้วง	กะท้วง กระท้วง	กท้วง กะท้วง กระท้วง	กะท้วง กระท้วง
กระทุ่ม (เอา เท้าตื้น้ำ)	กะทุ่ม กระทุ่ม	กทุ่ม กะทุ่ม กระทุ่ม	กะทุ่ม กระทุ่ม
กระทู้(เสารั่ว)	กะทู้	กทู้ กะทู้ กระทู้	กะทู้ กระทู้
กระเทย	กะเทย	กเทย กะเทย กระเทย	กะเทย กระเทย

คำ <กระ--กะ-->	รัตนโกสินทร์ตอนต้น	รัตนโกสินทร์ตอนกลาง	ปัจจุบัน
กระเทียม	กะเทียม กระเทียม	กะเทียม กระเทียม	กะเทียม กระเทียม
กระเทาะ	กะเทาะ	กเทาะ	กะเทาะ กระเทาะ
กระแตก	กะแตก	กแตก กะแตก กระแตก	กะแตก กระแตก
กระนั้น	กระนั้น	กนั้น กะนั้น กระนั้น	กระนั้น กระนั้น
กระนี่	กระนี่	กนี่ กะนั้น	กระนี่ กระนี่
กระโน้น	กะโน้น	กะโน้น	กะโน้น กระโน้น
กระบก	กะบก	กบก กะบก กระบก	กะบก กระบก ตระบก
กระบวน(แบบ แผน)	กะบวน กระบวน	กบวน กะบวน กระบวน	กระบวน
กระบวย	กะบวย กระบวย	กบวย กะบวย กระบวย	กะบวย กระบวย
กระบะ(ภาชนะ)	กะบะ	กะบะ กระบะ	กะบะ กระบะ
กะบัง(ดินขาว)	กะบัง	กบัง กะบัง กระบัง	กะบัง
กะบัง(เครื่อง มือจับปลา)	กะบัง	กบัง	กะบัง
กระบาก	กะบาก	กะบาก กระบาก	กะบาก กระบาก
กระบาย	กะบาย	กะบาย กระบาย	กะบาย กระบาย
กระบาล	กระบาน	กะบาน กระบาน กะบาล กระบาล	กระบาล
กะบี	กะบี	กะบี	กะบี กระบี
กะบิรินทร์	กะบิรินทร์	กะบิรินทร์ กระบิรินทร์	กะบิรินทร์
กระบิล	กะบิล กระบิล	กบิล กระบิล	กบิล กะบิล กระบิล
กระบือ	กระบือ	กบือ กะบือ กระบือ	กระบือ
กระเบียด	กะเบียด กระเบียด	กเบียด กะเบียด กระเบียด	กะเบียด กระเบียด
กระเบือ (ครก)	กะเบือ	กะเบือ	กะเบือ
กระบุง	กะบุง	กบุง กะบุง กระบุง	กะบุง กระบุง

คำ <กระ--กะ-->	รัตนโกสินทร์ตอนต้น	รัตนโกสินทร์ตอนกลาง	ปัจจุบัน
กระบวน	กะบวน	กบวน กะบวน กระบวน	กะบวน กระบวน
กระเบน(ปลา)	กะเบน	กเบน กะเบน กระเบน	กะเบน กระเบน
กระเบน(ชายผ้า นุ่ง)	กะเบน	กเบน	กะเบน กระเบน
กระแบะ (แผ่น)	กะแบะ	กแบะ กะแบะ กระแบะ	กะแบะ กระแบะ
กะเบือ(ข้าว เบือ)	กะเบือ	กเบือ กะเบือ กระเบือ	กะเบือ
กะปิ (อาหาร)	กะปิ	กะปิ	กะปิ
กระปุก	กะปุก	กปุก กะปุก กระปุก	กะปุก กระปุก
กระเป่า	กะเป่า	กะเป่า กระเป่า	กะเป่า กระเป่า
กระเปาะ	กะเปาะ	กเปาะ กะเปาะ กระเปาะ	กะเปาะ กระเปาะ
กระโปก	กะโปก	กโปก กะโปก	กะโปก กระโปก
กระโปรง	กะโปรง	กโปรง กะโปรง	กะโปรง กระโปรง
กระผม	กะผม	กผม กะผม	กระผม
กระฝีก	กะฝีก	กฝีก กะฝีก กระฝีก	กะฝีก กระฝีก
กะพง (ปลา)	กะพง	กพง กะพง กระพง	กะพง
กะพูน	กะพูน	กพูน	กะพูน
กะท้อ (ต้นไม้)	กะท้อ	กท้อ กะท้อ	กะท้อ
กระทึ	กะทึ	กทึ กะทึ กระทึ	กะทึ กระทึ
กระทือ	กะทือ กระทือ	กทือ กะทือ กระทือ	กะทือ กระทือ
กระทุ้ม	กระทุ้ม	กระทุ้ม	กระทุ้ม
กระเทียม	กะเทียม	กะเทียม	กะเทียม กระเทียม
กระมัง	กะมัง กระมัง	กมัง กะมัง กระมัง	กะมัง กระมัง
กะเม็ง(ต้นไม้)	กะเมง	กะเมง	กะเม็ง
กระย่อง	กระย่อง	กะย่อง	กระย่อง

คำ	รัตนโกสินทร์ตอนต้น	รัตนโกสินทร์ตอนกลาง	ปัจจุบัน
<กระ--กะ-->			
กระรอก	กระรอก	กระรอก กระรอก	กระรอก กระรอก
กระเรียน	กะเรียน	กะเรียน	กะเรียน กระเรียน
กระไร	กะไร	กไร กะไร	กะไร กระไร
กะลา(มะพร้าว)	กะลา	กะลา	กะลา
กะลา (หัว)	กะลา	กะลา	กะลา
กระลิง	กะลิง กระลิง	กะลิง กระลิง	กะลิง
กะโล่	กะโล่	กะโล่	กะโล่
กระวาย	กะวาย	กะวาย	กระวาย
กระเวน(นก)	กระเวน	กะเวร กระเวร กะแวน กระแวน	กะเวน กระเวน กะแวน กระแวน
กระสง	กะสง	กะสง	กะสง กระสง
กระสม(ไม้ใน เครื่องทอผ้า)	กะสม	กะสม กระสม	กะสม กระสม
กระสวน	กะสวน	กะสวน	กะสวน กระสวน
กระสอบ	กระสอบ	กะสอบ กระสอบ	กะสอบ กระสอบ
กระสัง	กะสัง กระสัง	กะสัง กระสัง	กะสัง กระสัง
กระสัน	กะสัน กระสัน	กะสัน กระสัน	กะสัน กระสัน
กระสา (นก)	กะสา กระสา	กสา	กะสา กระสา
กระสาบ (กระเป่า)	กระสาบ	กะสาบ กระสาบ	กระสาบ
กระสือ	กะสือ กระสือ	กะสือ กระสือ	กะสือ กระสือ
กระเสียน	กะเสียร	กะเสียน กระเสียน	กระเสียน
กระหนก (ลายไทย)	กระหนก	กะหนก กระหนก	กะหนก กระหนก
กระหนาบ	กะหนาบ กระหนาบ	กะหนาบ กระหนาบ	กะหนาบ กระหนาบ

คำ <กระ~~กะ->	รัตนโกสินทร์ตอนต้น	รัตนโกสินทร์ตอนกลาง	ปัจจุบัน
กระโหนด	กะโหนด	กะโหนด	กระโหนด
กระหมวด	กะหมวด กะหมวด	กหมวด กะหมวด กะหมวด	กระหมวด
กระหมับ	กะหมับ	กหมับ กระหมับ	กระหมับ
กระเหม่า	กะเหม่า	กเหม่า กะเหม่า กระเหม่า	กระเหม่า
กระแหมบ	กะแหมบ	กะแหมบ กระแหมบ	กระแหมบ
กะเหรียญ	กะเหรียญ	กเหรียญ กะเหรียญ กระเหรียญ	กะเหรียญ
กระเหว่า	กะเหว่า กระเหว่า	กเหว่า กะเหว่า กระเหว่า	กะเหว่า กระเหว่า
กระหาง	กะหาง กระหาง	กะหาง กระหาง	กระหาง
กระแห	กะแห	กะแห กระแห	กะแห กระแห
กระโห้	กะโห้	กโห้	กะโห้ กระโห้
กระอืด	กะอืด	กะอืด	กระอืด
กระแอม	กะแอม	กแอม กะแอม กระแอม	กะแอม กระแอม
กระโ(กลิ่น เหม็น)	กะโ	กะโ	กะโ กระโ
กระดี	กะดี	กดี กะดี กระดี	กะดี กระดี
กระเจิง	กะเจิง	กะเจิง กระเจิง	กะเจิง กระเจิง
กระท่าย	กะไท้	กะไท้ กระไท้	กระท่าย
กระแอบ	กะแอบ	กะแอบ	กระแอบ
กระหย่ง	กระหย่ง	กระหย่ง	กระหย่ง
กระวาน	กระวาน กะวาน	กระวาน กะวาน	กระวาน กะวาน

คำที่มีรูปเขียนเป็น <กระ-,กะ-> ที่ใช้แปรกับรูปเขียนอื่น จำนวน 29 คำ

คำ<กระ-,กะ->	สุโขทัย-อยุธยา	รัตนโกสินทร์ตอนต้น	รัตนโกสินทร์ตอนกลาง	ปัจจุบัน
กระดาน	ขดาน ก่ดาน	กระดาน กะดาน	กระดาร์ กะดาน	กระดาน กะดาน ชะดาน
กระพัง	ดรพง	กะพัง	กพัง ดพัง กะพัง กระพัง	กะพัง กระพัง ดระพัง
กระออม	กลออม	กระออม กะออม	กระออม กะออม	กระออม กะออม กะละออม กัลออม
กระเบง	ดรเบง	กะเบง	กเบง กระเบง กะเบ็ง	กระเบง ตะเบง กระเบญ
กระชั้น	กรรชั้นน	กระชั้น	กชั้น กะชั้น กระชั้น	กะชั้น กระชั้น กรรชั้น
กระหยิก	ครยิก	กระหยิก	กะหยิก	กระหยิก ชะหยิก
กะเอว	สเอว	กะเอว	กะเอว กระเอว	กะเอว สะเอว

คำ<กระ-,กะ->	รัตนโกสินทร์ตอนต้น	รัตนโกสินทร์ตอนกลาง	ปัจจุบัน
กระเชียง	กะเชียง	กเชียง กะเชียง กระเชียง	กรรเชียง กระเชียง
กระดัก	กตัก กะตัก	กตัก กะตัก กระตัก	กะตัก กระตัก ประตัก
กะตุค	กะตุค	กะตุตุค กระตุค กตุค กะกรตุค กตุตุค	กะตุค ตะกรตุค กระตุตุค
กระท่อน (กระเด็น)	กะท่อน	กท่อน กะท่อน	กะท่อน กระท่อน สะท่อน
กระท่อน (ผลไม้)	กะท่อน	กท่อน กะท่อน	กะท่อน กระท่อน สะท่อน
กระเทือน	กะเทือน	กระเทือน	กระเทือน สะเทือน
กระแทะ	กะแทะ	กะแทะ	กะแทะ กระแทะ รันแทะ ระแทะ

คำ<กระ-,กะ->	รัตนโกสินทร์ตอนต้น	รัตนโกสินทร์ตอนกลาง	ปัจจุบัน
กระโน	กะโน กระโน ตระโน	กะโน	กะโน กระโน ตระโน
กระบวน(ขบวน)	กระบวน	กบวน	กระบวน ขบวน
กระบัด (โกง)	กะบัด กระบัด	กะบัด กระบัด	กระบัด ตระบัด
กระแบก	กะแบก	กแบก กะแบก กระแบก	กะแบก กระแบก ตะแบก ตระแบก
กระมูท	กระมูท	กมูท กะมูท กุมูท กระมูท	กมูท กระมูท กุมูท
กระยอม	กระยอม	กระยอม	กะยอม กระยอม ระยอม
กระเวน (สำรวจ)	กะเวน กระเวน กระเวน	กเวน กะเวน	กระเวน ตระเวน
กระเวน (แห่ประจານ)	กระเวน	กเวน	กระเวน ตระเวน
กระแสง	กะแสง	กแสง กะแสง กระแสง	กระแสง กรรแสง กันแสง
กระหยับ	กระหยับ	กระหยับ	กระหยับ ขยับ
กระหุ้ม	กระหุ้ม	กะหุ้ม	กระหุ้ม ขยี้ม
กระห้าย	กะห้าย	กะห้าย กระห้าย ระห้าย	กระห้าย กรรห้าย
ตะกร้า	กะกร้า	กะตร้า	ตะกร้า
ตะแกรง	กะแกรง กะแดรง	กแดรง กะแดรง	ตะแกรง
ตระหนี่	กระหนี่	กระหนี่	ตระหนี่

คำ <กระ-,กะ-> ที่พบเฉพาะในสมัยรัตนโกสินทร์บางสมัย

คำที่พบเฉพาะในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น จำนวน 30 คำ

คำขึ้นต้นด้วย <กระ-> จำนวน 5 คำ

กระเจียด	กระยั้ง	กระษีร์
กระหย่อง	กระแห้ว	

คำขึ้นต้นด้วย <กะ-> จำนวน 25 คำ

กะช้อ	กะโถม	กะเชนทร์
กะชิง	กะเด็ด	กะดุด
กะตุก	กะเถา	กะปี (ลิง)
กะปี	กะปูด	กะรา
กะริง	กะลา (เชือกเถาวัลย์)	กะลิบ
กะแวก	กะอัด	กะแอด
กะแอบ	กะหวาด	กะโหก
กะโหน		

คำที่พบเฉพาะในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนกลาง จำนวน 244 คำ

คำขึ้นต้นด้วย <กระ-> จำนวน 32 คำ

กระกจ	กระกฏ	กระโกน
กระจอก 4	กระเจ็ด	กระเจาะ (เสียม)
กระฉาน	กระชงษ์	กระชับ (จับให้มัน)
กระแตะ (เครื่องมือ) กระท้ม		กระทาด
กระเท	กระบุศ	กระพง (กำลัง)

กระเพน	กระยอง	กระยาจก
กระวอก	กระเวน (กู, ร่อง)	กระสับ
กระสลย	กระส่ำ	กระเสียว
กระเหม็ด	กระแหม	กระหยก
กระหนับ	กระเหยก	กระโหยก
กระหาย (ร้อนใจ)	กระเหวียก	

คำ <กะ--~กระ--> จำนวน 14 คำ

กะเจี้ยบ ~ กระเจี้ยบ	กะฉืด ~ กระฉืด
กะดอก ~ กระดอก	กะดี ~ กระดี (เรื่อน)
กะตอด ~ กระตอด	กะตอน ~ กระตอน
กะเด็น ~ กระเด็น	กะบวบ ~ กระบวบ
กะบ่าง ~ กระบ่าง	กะบอม ~ กระบอม
กะบ้า ~ กระบ้า	กะผาก ~ กระผาก
กะหยุบ ~ กระหยุบ	กะหนอบ ~ กระหนอบ

คำขึ้นต้นด้วย <ก-,กะ-> จำนวน 198 คำ

กกรน (มะม่วง)	กกรน (กระสวย)	กะกรี
กกรม	กะกาย	กะเก้อ
กเก็ก	กะเกย	กะโกง
กะจ้อ	กะจ่อม	กจั้ง
กจ้ง	กจุน	กเจง
กเจอะ	กะแจ้	กจุย
กเจาะ	กโจก	กะซับ (เอาอย่างทาไม้ ให้หลุด)
กะชี	กะซุง	กะซุ่ม

กะเขา	กะเซะ	กะเซียด
กะด้าม	กต๋อง	กตัก
กตัง (ตันไม้)	กตัง (กะตังเล็กๆ)	กตัง (คนหนุ่ม)
กดี	กเดา	กเดี้ย
กะเดี้ยก	กโด	กตก
กะตริ	กตรำ	กะต่อม
กต๋อย	กติง	กตัง
กเตรือ	กะแตง	กแตะ
กะโต	กโตก	กะถัด
กะดูย	กโลก	กะทร
กทอน	กท่อน	กทัก
กทศน์	กะท้าน	กทูก
กะไท	กธอ	กโร
กะนิษฐ์	กะนิย์	กะแนะ
กะบาฏ	กะบิตถ์	กะบั้ง
กะบุก	กะบุ่ม	กะบู้
กะเบ้	กะแบ	กะแบ้
กเบียด	กเบียร	กบัว
กะไบ	กปรก	กะปอด
กะปุย	กะโป้	กะผั้น
กผ้าน	กผ่อ	กผง
กโผลก	กพก	กะพร
กะเพร่า	กพรั่ง	กพราด
กพรด	กะพล	กะพล่อง
กพ้อง	กพะ	กะพั้น
กพาน	กะพิน	กะเพ็ง

กเพียน	กพาย	กะพืด
กพุ่ม	กะแพ	กะแพ้ม
กะมน	กมัด	กมัว
กะม่า	กมื่น	กะมูก
กะแม่	กะแมม	กะยอก
กะยุก	กะเยอ	กะเยื่อ
กะโย	กะโย่ง	กะรก
กะร่อง	กะรัญช์	กะรันจ์
กะราน	กะริน	กะรี
กะรีส	กะรุ	กะรุ่ง
กะรุณ	กะรุม	กะเรี่ย
กะโร	กะลน	กะลก
กลด	กะล่อ	กะล่อย
กลังก์	กलันท์	กะลัศ
กะลาป	กะลาร	กะลิก
กะลิล	กะล็ก	กะวร
กะवल	กะวัจ	กะวาฏ
กะว้าย	กะวิญธุ์	กะวิด
กะวุด	กะเวย	กะเว้า
กสก	กะสบ	กะสม (รวมกัน)
กสา	กะสาน	กะสูง
กะเสตร	กะเสียง	กะโสตะ
กหนัก	กหนด	กหนาน
กหนึ่ง	กะหนุ่น	กระแหนะ (ติด)
กหมวน	กะหมัก	กะหมั้น
กะเหมง	กะโหมด	กะหยัก

กะหยัด	กะหรม	กะหรอน
กะหรีศ	กะโหรง	กะหลง
กะหลิป	กهلน	กهل่น
กแหลม	กหล	กห้ม
กะหึ่ง	กะเหม	กะโหด
กะอ้อง	กะอู่	กะพาร

คำที่พบเฉพาะในสมัยปัจจุบัน จำนวน 201 คำ

คำขึ้นต้นด้วย <กระ-> จำนวน 95 คำ

กระกร	กระกรัด	กระกรุ่น
กระกวด	กระกี้	กระเกรอก
กระเกรียม	กระเกรี้ยว	กระเกรี้ยว
กระเกลือก	กระคน	กระคาย
กระคูก	กระโงก	กระจัก
กระจำ	กระจาว	กระเจี้ยว
กระแจ่น	กระชง	กระชอก
กระขอม	กระชุก	กระชวย
กระซับ	กระช่าง	กระชุ่ม
กระชู่	กระตีบ	กระดู
กระแต่ง	กระแต่ง	กระต้อ
กระตีบ	กระตือบ	กระเต่า
กระโตน	กระถอบ	กระทาด
กระทวย	กระแท่น	กระน่อง
กระบม	กระบวร	กระบำ
กระเบิก	กระป่า	กระปุ่ม
กระผาน	กระพริ้ม	กระพ้อม

กระพั้น	กระพา	กระมอบ
กระม้า	กระลอก	กระลอม
กระลัด	กระลับ	กระลำ
กระลูน	กระเล็น	กระเลียด
กระเลือก	กระวัด	กระว่า
กระศก	กระเขียร	กระสบ
กระสรवल	กระไส	กระห่อง
กระหน่อง	กระหมอบ	กระหมุ่น
กระหยด	กระหยบ	กระหะ
กระหยัง	กระหวน	กระหว่า
กระเห็น	กระเหนียด (เสียด)	กระเหนียด (ตันไม้)
กระห่อ	กระแหนบ	กระแหล่ง
กระโหม	กระอ้า	กระอัด
กระอุก	กระเอา	กระเอิก
กระเจ้า/กระเซา	กระคัย/กษัย/กระษัย	

คำขึ้นต้นด้วย <กะ-> จำนวน 67 คำ

กะกร้าว	กะกลิ่ง	กะก่อง
กะกั๊ก	กะกีก	กะเกาะ
กะโกระ	กะแจะ	กะแช่
กะชวก	กะชี่	กะโซ่
กะโซ่	กะดก	กะดง
กะดอก	กะดะ	กะได้
กะตอก	กะต้อย	กะดำ
กะต้ำ	กะตีบ	กะเตก
กะเตง	กะถั่ว	กะทัง

กะทัน	กะทับ	กะที (นก)
กะทุ	กะทูน	กะแท่ง
กะนวล	กะนัด	กะบั๊
กะเบ้อ	กะปอม	กะป๋น
กะเปาะ	กะแป้น	กะผลก
กะเพียด	กะเม็ย	กะราง/กะกลาง
กะรุน	กะเร่อ	กะลวย
กะลอ	กะลั่น	กะเล็ง
กะเล็ด	กะเลี้ยว	กะแล
กะวะ (เครื่องมือจับสัตว์น้ำ)		กะวะ (นก)
กะหราน	กะหรี	กะหลี่
กะหุด	กะโหล้ง	กะอวม
กะอาม	กะอิด	กะอุบ
กะแอ (เครื่องบังแดด)	กะแอน	

คำ <กะ~กระ> จำนวน 29 คำ

กะกริน	~ กระกริน	กะจี้	~ กระจี้
กะจู้	~ กระจู้	กะเจ้า	~ กระเจ้า
กะเจียง	~ กระเจียง	กะเชิง	~ กระเชิง
กะแซง	~ กระแซง	กะแตะ	~ กระแตะ
กะต๊รับ	~ กระต๊รับ	กะต๊อบ	~ กระต๊อบ
กะเตอะ	~ กระเตอะ	กะถั่ว	~ กระถั่ว
กะเถิบ	~ กระเถิบ	กะแท้	~ กระแท้
กะแทน	~ กระแทน	กะนาล	~ กระนาล
กะป่อง	~ กระป่อง	กะพัก	~ กระพัก
กะเพิง	~ กระเพิง	กะมัน	~ กระมัน

กลด	~ กระลด	กลบ	~ กระลบ
กะโลง	~ กระโลง	กะสร้อย	~ กระสร้อย
กะสะ	~ กระสะ	กะสูบ	~ กระสูบ
กะแสะ	~ กระแสะ	กะหรีง	~ กระหรีง
กะอาน	~ กระอาน		

คำ <กะ-,กระ-> ที่แปรกับรูปอื่น จำนวน 10 คำ

กะกร่อม~ตะกร่อม	กระกอง~ ตระกอง
กระกัด ~ ตระกัด	กะดวง ~ กระดวง ~ กระดวง
กบुर ~ กระบुर ~ ขบुर	กระเพลิศ ~ ตะเพิด
กระแพง ~ กำแพง	กระมวล ~ ตระมวล
กระมีน ~ ตระมีน	กระยุง ~ พยุง

คำที่พบเฉพาะในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้นและตอนกลาง จำนวน 71 คำ

กะจาน	กะจุก	กะจุด
กะชุ่น	กะเขิน/กระเขิน	กะดั้น
กะดุก	กะเดียม	กะเดื่อง (สั้น)
กโดง (กระดุกปลา) กะตรน		กระตาก
กะถัง	กะท่อม	กะโทก
กะนิฐ	กะบด	กะบอย
กะบัน	กะบิด	กะบิบ
กะเบียง	กะแบง	กะปก
กะพด	กะพัด	กะพาบ
กะพุ่น	กะเพิก	กะเพิด
กะโพก	กะโพน	กะยะ
กะระ	กะราด	กะริบ

กลิง	กะวาด	กะสอด
กะสาด	กะสึด	กะสูด
กะเสือก	กะหมอง	กะหมัด
กะหมับ	กะหมุด	กะหยอก
กะหยอง	กะหยาก	กะหยิก
กะหยีบ	กะเหยง	กะแหง
กะแหง	กะหลบ	กะหวั
กะหว่า	กะหอบ	กะหู้
กะหิด	กะหือ	กะแหบ
กะอาก	กะเอื้อย	กะออก

คำที่พบในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้นและสมัยปัจจุบัน จำนวน 8 คำ

กะตร้อ	กะชิต	กะหน้า
กะทาย (มัด)	กะปู	กะหมอก
กะหือ	ชะเดี่ยว	

คำที่พบในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนกลางและปัจจุบัน จำนวน 129 คำ

กะจอก (เสียบ)	กะจ้อน (สัตว์)	กะจ้อน (เล็ก)
กะจะ	กะจัก	กะจาน (เครื่องมือจับปลา)
กะจิต	กะจิว	กะจุก
กะจุย	กะเจิง	กะเจียบ
กะเจียว	กะเจาะ (เบี้ยเล็กๆ)	กะโจม (โคมเข้าไปจับ)
กะฉง	กะฉอก (แหวง)	กะฉีก
กะฉูด	กะฉก	กะฉด
กะซอน	กะช้อย	กะชัง (บังสาด)
กะชัง (เครื่องชังปลา)	กะชิง (ต้นไม้, รั่ม)	

กัซับ	กะเชอ	กะแทะ
กะดง	กด้ง	กระดืบ
กดี (ปลา)	กดี (จัดขึ้น)	กะดุ้ง
กะดวบ	กะเดิด (กระดก)	กเดียด (ค่อนข้าง)
กะเดก	กะโดน	กโต/กะโต
กตราก	กะต๋อย	กะตัง
กตุก (สั้น)	กตุ่น	กะตุ่น
กตรุม	กเตง	กเตื่อง
กระแต	กระแตว	กะแต่ว
กไตร (เหยี่ยว)	กะถิก	กะทับ
กะทัน	กทิง	กทุง
กระเท่	กะเทาะ	กะเทื่อม (สะเทือน)
กะบวน	กระบอก (กลีบ)	กะบอก (ปลา)
กบัง (เครื่องบัง)	กะบัง (ดอกไม้)	กบั๊ด
กระบั้ง	กบิต	กะบิล (ข้อความ)
กนุด	กเบียน	กแบะ
กโบร	กะปะ	กปريب
กปุด	กะแปะ	กพรวน
กพริบ	กเพรา	กพอก
กพัน	กะพาก	กหุ้ง
กพาะ	กะเพื่อม	กเมาะ
กะย่อน (อยากอาเจียร)	กะย่อน (สั้น)	
กะยู	กเร	กาล่อน (มะม่วง)
กาล่อน (พูดโกหก)	กะสวย	กะสาย
กระสินธุ์	กะเสด	กะโสง
กะไส	กหนาก	กระเหน็จ (วิธี)

กระหนืด (มิดชิด)	กระแหน (เล่ห์กล)	กระแหนะ (ติด)
กหม่อม (สรรพนาม)	กหมุบ	กะเหม่น
กะแหม่ว	กะหรง	กาหรอด
กระแหรม	กระหล่ำ	กะโหลก
กะไหล่	กระหน	กหัง
กะหำ	กระเหิม	กหีม
กะโหย	กระแหยก	กระออบ
กะอ๊ก	กระอุ	กะแอ (ลูกสัตว์เล็ก ๆ)
กะแอก (อีกา)	กะไอ	

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ประวัติผู้เขียน

นางพจณี ศิริอักษรสาสน์ เกิดวันที่ 28 เมษายน 2497 ที่กรุงเทพมหานคร สำเร็จการศึกษาปริญญาตรีอักษรศาสตรบัณฑิต วิชาเอกภาษาญี่ปุ่น จากคณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในปีการศึกษา 2518 สำเร็จการศึกษาปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต จากสถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท มหาวิทยาลัยมหิดล ในปีการศึกษา 2526 และเข้าศึกษาต่อในหลักสูตรปริญญาอักษรศาสตรดุษฎีบัณฑิต ภาควิชาภาษาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ตั้งแต่ปีการศึกษา 2530 ปัจจุบันรับราชการในตำแหน่งผู้ช่วยศาสตราจารย์ ภาควิชาภาษาไทยและภาษาตะวันออก คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย